

Tirsdag 5 Januar 1943 kl. 18.30.

II.

3 Aarg.

For Trykkefriheden.

Hvor trives noget Godt og Skjøndt
og Stort i Twang?Evel Enten... Gresset blier ei grønt;
bind Ørnen, dør den på sin Pynt;
stands Kilden, som med Sang beryndt
her raskt sin Gang,
og den en giftig Sump vil bli'e!
Naturen hader, sterk og fri,
al Twang.Kan Aandens Kilder, Tankens Flugt
de taale Twang?
Skal Sandhed ikkun straale smukt,
i eget hjerte indelukt,
som jamrende Aladdins Frupt
i Kulen træng?
Nei, Presse løft din sterke Arm!
befri Alverden i din Varm
fra Twang!

Med disse ord av Henrik Wergeland innleder vi tredje årgang av LONDON-RADIO.

I den tid som er gått siden vi sendte ut vårt siste nummer er det skjedd meget av betydning ute i verien, og det er kommet gode nyheter som varsler godt for det nye år. Vi tenker da spesielt på den russiske offensiv på syd- o midtavsnittet, som blant annet har ført til erobringene av Kotelnikovo sydvest for Stalingrad, Elista, hovedstaden i Kalmykprovinssen, Mosdok i midtukasus og det viktige knutepunkt Velikiie Lukie, og jernbanen midtveis mellom Moskva og Tula. Og også i Nordafrika og i det fjerne Østen er de allierte på offensiven.

Julen og nyåret bragte også taler over London av ator interesse for norske lyttere. 1. juledag talte statsminister Nygaardsvold, nyttårsaften ga general Hansteen en glimrende års-

oversikt, og 1. nyttårsdag talte utenriksminister Trigve Lie. Og selve julafoten talte Kong Haakon, kronprinsesse Martha, prinsesse Ragnhild, prinsesse Astrid og prins Harald. Vesle prins Harald, som fyller seks år i februar, sa: "Både bestefar, far, mor og vi barn - - - (lang pause) gloder oss så til å komme hjem ifjen til Norge. Gledelig jul alle sammen!"

Med dette ønsker vi leserne et godt år. Dagens nyheter kommer på side 2.

Russland: Forrige mandag inntok de sovjetrussiske armeer Kotelnikovo ved jernbanen sydvest for Stalingrad. Fredag meldte et russisk særkommunike at Velikiie Luki på nordfronten var erobret, og samme dag at byen Elista i Nordkaukasus var stormet. Sent søndag kveld kom meldingen om at Mosjok og Malgovjek i Midtkaukasus var inntatt av russerne. Mandag ble det videre meldt at russerne har trengt inn i det tyske forsvarssystem sydvest for Stalingrad på enda flere punkter og har rykket videre fram. Syd for Don har russerne revet opp resten av en rumensk infanteridivisjon og omringet en tysk garnison. Russiske tropper angriper nord og vest for Velikiie Luki, og de offensive operasjoner i dette området fortsetter. Novo Sokolniki og Nevel er allerede utatt for russiske angrep. - Dagens russiske kommunike melder at et tysk motangrep om natten av uthvilte tyske tropper på fronten ved midtre Don er slått tilbake etter at tyskerne for en tid hadde stanset russernes framrykking. Byen Tsjernikovski, som ligger omlag 100 km vest for Stalingrad er erobret. Dette betyr at en ny såkalt pinsvinstilling er falt i russiske hoder. Tyskerne flykter nå i retning av det punkt hvor elvene Don og Donets løper sammen, og etterlater seg store mengder materiell. 49 fiendtlige tanks er ødelagt. Om stillingen ved Stalingrad rapporterer Moskvakommunikeet om fortsatt russisk framgang. Inne i Stalingrad og sydøst for byen er flere stillinger inntatt av russerne. De har tatt en rekke nye steder langs jernbanen til Svartehavet. - Om stillingen for de tyskere som er emigrert vest for Stalingrad skrev Times' moskvakorrespondent igår at den blir verre og verre. Tyskerne er trengt sammen på et område godt og vel 100 km i tvernstitt. Korrespondenten skriver at på langt nær alle de 150 000 tyskere som er trengt sammen på dette området vil være i stand til å kjempe i lengre tid, og at træppene er svekket fysisk på grunn av underernæring. Mange lader av frostskader, og det er smått med vinterfrakker og støvler. På den annen side er troppene utstyrt med gode våpen. - Også i Kaukasusområdet har russerne gjenerobret mange strøk. - På midtfronten har russerne stormet et stort befestet tysk forsvarsentrums vest for Velikiie Luki. Kommunikeet fra det tyske hovedkvarter fortsetter idag å beskrive at Velikiie Luki er falt. I det russiske kommunike mandag not det at det ble yttert sterkt motstand av de tyske tropper ved Velikiie Luki. Til dette hadde et russisk særkommunike igår bare å si at det ikke lenger finns en eneste bevepnet tysker igjen i denne by. Garnisonen nekter å legge våpnene ned og den ble utslettet til siste mann. Russiske geriljatroppar spiller en stor rolle for operasjonene i dette området. Den britiske sendemann i Moskva, Sir Archibald Clark Caar har sendt en nytt-års-hilsen til det russiske folk der han bl.a. uttaler at i den bitre kamp for den folkesak som det britiske og det russiske folk må utkjemper, har vi funnet den tillit som vi savnet i fredens år. - Ifølge meldinger over Stockholm har russiske bombefly systematisk angrepet tyske kampopnåelser og transporter i de baltiske stater, bl.a. er Drinst i Latvia, Vilna i det tidligere Polen og Pskov nær den estniske grense angrepet. Tyskerne har foretatt en rekke arrestasjoner i Latvia. Times' Stockholmkorrespondent påpeker at arrestasjonene er gjort etter at russerne begynte å manne seg den Latviske grensen.

Flyangrep. Britiske bombefly angrep i natt Ruhrdistriket for annen natt på rad. To fly savnes. I følge en uoffisiell melding ble 38 tyske jagerfly skutt ned under dagsluvsangropet mot ubåtsatsjonen i St. Nazaire søndag. I natt fløy to tyske bombefly inn over sydøst-kysten av England. Det ene ble skutt ned. I følge kommunikeet fra den tyske ovorkommando i dag angrep flyene i bølge på bølge. I går kveld ble et annet fly skutt ned utenfor sydøstkysten av England.

Middelhavsområdet. Over 30 tyske og italienske fly ble slutt ned under allierte luftoperasjoner i Middelhavsområdet søndag. Fra Tunis meldes idag at allierte panserstyrker har foretatt et omfattende rekognoseringraid nordøst og sydøst for Medjez el Bab. Panserpatruljene trøngte 8 km innenfor de tyske linjene uten at møte noen alvorlig motstand. Lenger sør har franske styrker tilført tyske tankevadelinger store skader. Tyskerne trakk seg tilbake i retning av Kairouan. - Dagens kommunike fra Kairo melder at det ikke er noe nytt om kampene til lands i Tripolitania. Voldsomme sandstormer hindret luftoperasjoner. I det sydlige Libya har franske styrker fortsatt fra støtet i Fezzan-området.

Det fjerne Østen. Det blir meldt at 1200 japanere enkom under kampene om Bunas forvaltningsstasjon. Japanerne har nå trykket seg tilbake til Salamanda, 7 km sydvest for Buna som er Japanenes siste stilling i Papua. Gasmata på New Britain er angrenset av allierte fly. I Salomon-området har tre japanske destravore forsøkt å føre fram forsterkninger til Guadalcanar. En av destravorene fikk et torpedotreff og antakelig også de andre to. - I Kina er japanske angrep i Kwantung-provinsen tilbakevist.

De okkuperte land. Det er idag offentliggjort en deklarasjon fra 18 allierte lands regjeringer om bekjempelse av den tyske utplvndring av de allierte land. Felleserkleringen ble samtidig offentliggjort i London, Washington og Moskva. De allierte regjeringer forbinder seg rett til å erkære sjendomsoverføringen i alle land som er okkupert av Tyskland, Italia og Japan for ugyldige. Felleserkleringen gjelder transaksjoner som enten er åpenlys plyndring eller har et skin av legalitet.

Nr. 2. Onsdag 6. januar 1943 kl. 18.30.

3 År.

Russland. Dagens sovjetrussiske kommunike melder om ny russisk framgang i Kaukasus og på Don fronten, og at offensive fortsetter. Et russisk særkommunike melder i går kveld at den viktige tyske basis Naitsjik og byen Prognoz i Kaukasus var erobret av russerne. Dagens kommunike melder at russerne har tatt en rekke beboede steder til i dette området. Siden offensiven tok i dette området den 24. desember har tyskerne hatt 11 000 mann i drente. Offensiven sydvest for Stalingrad fortsetter, og Zymjanskaja (ved Don vest for Kotelnikovo) er erobret. Zymjanskaja som har vært en viktig tysk basis har vært i fiendens hender siden juli måned. Dagens russiske kommunike melder at offensive fortsetter i Donområdet, og at en rekke beboede steder til er blitt erobret ved midtre Don, blant annet Morozovskaja på Stalingrad - Donetsjernbanen. Dessuten er et dusin tyske skyttergraver stormet. - Hver eneste ny russisk seier øker forvirringen i det tyske propagandadepartement i Berlin, og de har i de siste dager på forskjellig måte forsøkt å forklare hvorfor man av "taktiske grunner" ikke kan gi nærmere enslheter om kampene på østfronten. - Den største finske avis, Helsinki Sanomaet, har brukt en interessant artikkel om stillingen på østfronten. Avisen skriver at den russiske krigsånd er sterkere enn noensinne, og at desertering sjeldent forekommer. Russerne kjemper til siste mann. Det er mange årsaker til dette, og en av dem er den tyske propaganda. Avisens Berlinkorrespondent skriver at tyskerne aldri bryr seg om å omtale et fritt Ukraine, og enda mindre et ukrainsk autonomi.

Nordafrika. Dagens kommunike fra Kairo har ikke noe nytt å melle om kampene til lands i Libya. De britiske tropper står nå ved ~~Gaza~~, 95 km forbi Syrte, på et punkt hvor ~~Buerat~~ veien tar av fra kysten ved Sebchet Tuorgia. Ved Wadi Zem-Zem 32 km lenger vest gravr i Rommels arme seg ned og forsøker her for første gang siden tilbaketoget fra El Alamein å forsikre seg. I Tunis har britiske tropper stormet en tysk stilling vest for Matour, 32 km sydvest for Bizerte. Tyske motangrep var mislykket, og tyskerne er drevet vekk fra det befestede høydedrag og ned i dalen. Stillingen ble holdt av tyske støttroppar som hadde forsikret seg der. Lenger sør er det tysk framstøt mot franske stillinger slått tilbake, hvorved 12 av 15 fiendtlige tanks ble ødelagt. Sousse ble angrepet av svære bombefly under et dagtocht i går. - Det er opprettet en ny amerikansk arme i Nordafrika. Den har fått navn av 5. amerikanske arme, og har generalløytnant Clark som sjef. General Clark er bare 46 år og er således den yngste generalløytnant i den amerikanske hær. Både den nyopprettede 5. amerikanske arme og den 1. britiske arme som står under ledelse av general Anderson, står begge under general Eisenhowers overkommando. - Under et av de lengste tilbaketog i den tyske armes historie - fra El Alamein til vestenfor Syrte - har den hatt så meget å tenke på at den ikke har kunnet ta seg av hygienen. Det blir opplyst i London idag at påfallende mange av de tyskere som blir tatt til fange i Nordafrika lider av en eller annen sykdom, ofte 8-9 mann av 10. Spesielt er engelsk syke og andre mangelsykdommer utbredt blandt de tyske soldater. Forskjellen mellom Rommels arme i dag og afrikakorpset 1941 er slående. Dengang var hver eneste tysk fange vedligjord helse. Det blir opplyst at de britiske soldater i Nordafrika nå får større rasjoner av de viktigste næringsmidler enn de tyske. Saledes er for eksempel fasjonen av saltetøy dobbelt så stor. - Det ble meldt over Dakar radio i dag at reservistene av 1900 og 1941 er innkalt til tjeneste. De skal framstille seg i løpet av februar. Dette gjelder både innfødte og franske tropper.

Det fjerne Østen. Amerikanske bombefly har ødelagt 9 kanskje 10 japanske skip under et angrep i havnen i Raboul på New Britain. - Derved er 21 kanskje 22 japanske skip ødelagt i denne havnen siden 27 desember. 6 japanske jagerfly ble slutt ned under angrepet. På New Guinea har allierte bombefly angrepet resten av de japanske styrker i

Salamanda nordvest for Buna. I Burma er over 60 små elvebåter blitt angrepet fra luften. Britiske tropper, som rykker fram langs den burmanske kyst i retning av Akyab, holder nå å bli forsterket.

President Roosevelt gjentok i dag sin erklæring av 6. januar 1941 om de fire frihetspunkter. President Roosevelt uttalte at vi arbeider for en verdensomr er bygget på menneskenes fire viktigste frihetsprinsipper. For det første gjelder det friheten til å tale, for det annet friheten til å dyrke Gud i alle land på eget sett, dernest frifra nei, som vil bygge på en økonomisk forståelse som vil sikre et hvert folk, og for det fjerde frihet fra frykt, som bare kan oppnås hvis det skjer en verdensomfattende reduksjon i rustningene. - De britiske og amerikanske arbeideres felleskommune holder i denne måned sitt første møte i Miami i USA.

Kong Haakon har i den norske ambassade i London i dag dekorert en rekke britiske officerer med St. Olavsordenen.

Sydamerika. Uruguay har i dag tilsluttet seg de 15 allierte nasjoners felleserklering om utplvndring av de land som er okkupert av aksemaktene. Fra Argentina melder at man snart kan vente en radikal forandring i Argentinas utenrikspolitikk.

Nr. 7. Torsdag 7. januar 1943 kl. 18.00.

5 årg.

President Roosevelt tok til orde ved åpningen av den 76de amerikanske kongress idag. Hans tale er nettopp avsluttet, og vi gir her et samendrag av hans tale:

Det år som kommer, uttalte presidenten, vil bli fylt med voldsomme kamper, men det lover godt, og bedre tider. Om kampene i Stillehavet uttalte han at for hver dag som går går Japans flåte og flystyrke tilbake, mens de forente staters tiltar. Om kampen i Europa sa president Roosevelt at selv om krigen blir hård, skal aksjemakten drives bort fra Middelhavets øndre bredd. Jeg kan ikke nå opplyse om når og hvor de forente nasjoner kommer til å angripe fienden i Europa, men en ting er sikkert: vi kommer til å gjøre et framstøt, og dette framstøt skal bli hårdt, bitende og uten opphold. Om den amerikanske krigsproduksjon uttales president Roosevelt at Amerika i 1942 produserte 40 000 mititerfly, 46000 tan's og andre panservogner og 21000 luftvernkanoner. Den amerikanske arme som i 1941 tellt i mill. mann, er nå vokset til 7 mill. mann. Den amerikanske produksjonsinnsats er i stadig vokst, men, uttalte presidenten, den suksess som er oppnådd er relativt sett ikke større enn den Storbritannia, Russland og China allerede har oppnådd. Om de forente nasjoner etterkrigsplaner sa han at Tyskland, Italia og Japan må avvorpnes, og holdes avvart. Jeg vil ikke spå når krigen kommer til å slutte, men jeg tror at i 1943 vil føre de allierte nasjoner et langt stykke på den vei som fører til Berlin, Rom og Tokio.

Russland. De russiske armeer i Kaukasus og i nedre Don har hatt ny framgang, hvilket kan komme til å bringe hele den sydlige tyske armegruppe i fare. Reuters Moskvakorrespondent telegraferer at de russiske armeer som rykker fram i Donområdet nå bare står 10 norske mil fra Rostov, etter at Romanovskaja ved Don idag er erobret. På den annen side står de tyskere som blir jaget fra sine stillinger i Kaukasus opp til 550 km fra Rostov. Under framrykkningen langs jernbanen fra Stalingrad til Svartehavet nærmer russerne seg nå Salelven. Flere tettbeboede steder er inntatt under denne framrykkningen. Og på Kaukasus forstørre den russiske framrykking. I Kaukasus er ytterligere 11 steder blitt erobret langs jernbanen fra Kaukasus til Rostov, og de tyske tropper som er trenget sammen i dalen sør for denne jernbane er truet. Vest for Stalingrad fortsetter russorno langsamt å trykke inn den innestengte tyske armen. Ifølge et sarkomunike fra Moskva igår lyder har tyskerne i de 5 første dager av 1943 tatt 20000 fanel i området S og SV for Stalingrad. Ifølge en annen melding fra Moskva har tyskerne tapt 339000 mann i "alne siden 19 november, dessuten har russerne tatt uhyre mengder krigsbytte. På midtfronten er et tysk motanlegg vest for Rjazan slatt tilbake. Russene angripes SV for Velikie Luki. Ifølge en melding fra Moskva følger 100vis av russiske leger og sykopleiersker de framrykkende russiske armeer. Nylig reiste 1740 leger og 7000 sykopleiersker til de befriedde områder. - Det er stor forvirring i det tyske propagandaapparat både i og utenfor Tyskland etter det tyske tilbaketog i Russland. "ens den tyske kringkasting hærdnakket nekter at tyskerne har trukket seg tilbake på noe punkt, melder det tyske nyhetssyrsen Transocean at tyskerne riktignok har trukket seg tilbake, men at det er skjedd etter planen. Til tross for at det er 5 dager siden russene stormet Velikie Luki, vil den tyske kringkaster ennå ikke innrømme det. Vichy og Bulgaria har tatt opp løgren om Velikie Luki, derimot ikke Rom, som uttaler at det ikke kan motta at russene har vist en uanet energi og styrke. Daily Telegraph skriver idag at tyskerne idag forsøker å benekte at Velikie Luki er falt. Dette skjer for at ikke lærenden om nijusvinstillingenes uovervinnelighet skal gå sammen i som legenden om den tyske armes slagkraft.

Nordafrika. Fra Nordafrika meldes om en økt luftvirksomhet, mens kampene tillsands bare har innskrenket seg til øetruljevirksomhet. Det har vært lokale treninger både i Tunis og i Tripolitania. Vest for Utøya lyktes det tyskerne igår å gjenerobre to høydedrag som de mistet i forrige. Allierte fly har angrepet mål på Sicilia og Lampedusa, dessuten er byene Sfax og Sousse angrepet med hell. I Sfax ble en italiensk krusser truffet. Det blir meldt at tyske forsterkninger er kommet fram til byene Tunis og Bizerte. En britisk kriskorrespondent i Nordafrika, Allan Morehead, skriver at tyskerne vil forsøre Tunisien som en hovedfront. Et tegn på dette er at tyskerne bare fører over førsteklasses våpen, skriver han.

Sydøsteuropa. Det er kommet nye meldinger om opprør og sabotasje i Romania. Keuter melder idag at man i den senere tid har ventet at det ville blusse opp et opprør i Romania. Times skriver at det er tern som tyder på at tyskerne er nervøse for den reaksjon de kolossale rumenske tap i Russland vil ha i Romania. - Den jugoslaviske øverstbefalende general Michailovitsj har sendt den tyske øverstbefalende i Jugoslavia et budskap der han truer med represalier mot tyske fanger for å grusomheter tyskerne har begått mot den jugoslaviske sivile befolkning.

USA. Den amerikanske sendemann i Finnland er kommet til New York. Han vil ikke uttale seg om forholdet til Finland før han har konferert med den amerikanske utenriksminister Cordell Hull. - Den polske øverstbefalende general Sikorski er kommet til Washington.

Nr. 4.

Fredag 8 januar 1943 kl. 18.30.

3 Årg.

Russland. En viktig konvoy til med britiske forsyninger er kommet vel fram til nord-russiske havner. Nærmere enkeltheter om den kamp som ble utkjempet mellom britiske og tyske krigsskip i Nordishavet foreligger nå. Den 31/12 kom de britiske skip i kontakt med overlegne tyske styrker ved Nordkapp. Kampene varte i to timer. Under disse kamper ble en britisk destroyer skadet og senket, en annen en del skadet. Tyskerne har selv innrømmet at en av deres destroyere ble senket, dessuten er det sannsynlig at et annet større krigsskip ble skadet. Den britiske konvoy hadde som nevnt ingen tap eller skader, og er vel fremme i nordrussiske havner.

De russiske fremrykninger ved Nedre Don og i Kaukasus fortsetter. Det er nå bare 60 km mellom de russiske tropper som rykker fram langs jernbanen Baku - Rostov. Igår kveld var avstanden mellom dem 100 km. De russiske styrker har inntatt byene Ordzondnoje (?) og Zetzebskaje (?), igår kveld. Nedre Don ble for første gang nevnt i det russiske kommunike er inntatt. - Kampene syd og vest for Velikie Luki pågår.

Nordafrika. I Tripolitania trekker Rommel sine styrker tilbake fra Wadi Zemzem-området i retning av Tripoli. Det blir meldt at kystveien mellom disse to steder er strødd med tyske og italienske kjøretøy. - Britiske bombefly har angrepet Palermo på Sicilia og en svovelfabrikk i Licata på Syd Sicilia. Øya Lampedusa mellom Sicilia og Tunis er også angrepet. Dessuten ble jernbanedepotene i Tunis og Sousse kraftig bombet. Et britisk fly savnes fra alle disse operasjoner. - Tyskerne har angrepet og inntatt to høyder som de britiske tropper hadde tatt dagen før. - Det ble skutt ned 3 tyske fly. - Franske kamelkorps har angrepet tysk-italienske avdelinger som rykket fram langs grensen mellom Tripolitania og Tunis. 80 km syd for Tripolis har de frie franske styrker erobret en viktig stilling ved Gzad.

General Giraud oppfordret i Dakars radio igår alle franskmenner til å kjempe for Frankrikes frihet. Inntil ifjor høst trodde jeg på tysk seir, uttalte han, nå tror jeg ikke lengre på den. Tyskerne viser endog teng på utmatelte. Nå er jeg viss på alliert fordrive tyskerne fra fransk jord og føre Frankrike tilbake til seg selv. - Ifølge meldinger som er kommet til London har Giraud prinsipielt ikke noe imot å møte De Gaulle på fransk jord, men han vil gjerne ha det utsatt til slutten av januar.

Flyangrep. Dagens kommunike fra det britiske flyministerium melder om nye angrep på Ruhr-området. Det er tredje gang Ruhr blir angrepet på kort tid, siste gang var tirsdag, da det ble angrepet annen natt på rad. Alle angripende fly vendte tilbake. Det har ikke vært noen fiendtlig flyvirkighet over Storbritannia inatt. I de siste 4 uker har 147 tyske fly kommet inn over det engelske øyrike, herav er 6 skutt ned og 20 andre ødelagt, d.v.s. 19 % satt ut av spillet.

Det fjerne Østen. Allierte fly har angrepet en japansk konvoy som søker å nå nord-kysten av New Guinea. To skip meldes senket, det ene er 14000-tonner lastet med militære. Et tredje krigsskip er truffet og sterkt skadet. Salamanda, 7 km nord for Buna, som er Japanernes siste brohode i Papua, er omringet og trues med tilintetgjørelse. I Burma er Akyab angrepet av allierte fly.

President Roosevelt's tale igår ettermiddag er mottatt med entusiasme hos hele det amerikanske folk, og den samlede amerikanske presse er enig om at denne tale var en av presidentens betydeligste. New York Times skriver bl.a. at presidentens tale ikke etterlot noen tvil om at de allierte vil vinne en hel og full seir. De britiske kommentarer er like velvillige, og Times slår fast at Roosevelts budskap til kongressen vil stå som en av hans betydeligste uttalelser.

Lichtenstein. I den lille stat Lichtenstein har regjeringen forbudt det nazistiske blad "Der Unbruch", som hadde skrevet at Lichtenstein var Tyskland.

Jugoslavia. Det ble meldt fra general Michailovitsj' hovedkvarter at den frie jugoslaviske armé har omringet byen Prizren nær den makedonske grense. General Michailovitsj har sendt den tyske øverstbefalende i Jugoslavia en advarsel for tyskernes mishandling av den jugoslaviske civilbefolking, og han uttaler at hvis slike tilfelle kommer til å gjenta seg, vil han ta represalier overfor tyske soldater og den tyske minoritet i Jugoslavia.

Flyangrep. Britiske fly angrep i natt Essen. Det var klart vær og flyverne melder om gode resultater. 7 fly savnes. Det var 5. natt på en uke at industriområdet i Ruhr ble angrepet. Andre fly la miner over store områder. I dagslys i går ble foretatt angrep på jern- og stålverker i Eumuyden i Holland. Videre var det angrep over Belgia og Nordfrankrike, og tokter over tysk okkupert land. Fra disse angrep savnes 1 bombefly og 1 Jagerfly. Det var ingen tusk flyvirksomhet over Storbritannia i natt. Under de siste angrep ble det benyttet maskiner av en ny type: Spitfire 9. Enkeltheter ved denne type hemmeligholdes, men deres stigevne, aksjonsradius o.s.v. overstiger de siste Messerschmidt maskiner, som de er holt overlegen. En har nå fått nærmere enkoltheter om de nye amerikanske flyvende festninger. De kan fly 3500 km og bare 2250 kg last. De er armert med tunge og lette maskingeværer og kan fly uten jagreskorte. De kan krysse Atlanteren og fly til kampfrontene med bombelaster.

Russland. Fra alle de sydlige avsnitt på østfronten meldes om ny russisk framrykking. Lørdag meldes at russerne har erobret Zimovniki på jernbanen mellom Stalingrad og Sverdlovsk. Da rykker fram i retning av jernbaneknutepunktet og forsyningsbasen Salsk. Både her og i Kaukasus har russerne erobret depoter som tyskerne har beregnet å bruke i vinterføltoget. Framrykkingen langs nedre Don fortsetter og russerne står nå 15 km fra det punkt hvor Donets rinner ut i Don. Fiendtlige motangrep er knust. De russiske framstøt i Kaukasus fortsetter, og truer allerede byene Georgievsk og Piatigorsk. Under sin framrykking har de erobret 30 tettbeboede strøk til. De har inntatt en "pinnsvinstilling" og avskåret jernbanen mellom Kaukasus og Rostov, 8 km syd for Georgievsk, og rykker fram vest for jernbanen. Den russiske arme som rykker sørover Kalmykstepene er nå bare 50 km fra de russiske styrker i Kaukasus. - Fra midtfronten meldes at et slag nå har rast i 2 dager syd vest for Velikie Luki. Tyske motangrep er slått tilbake med voldige tap. Tyskerne vil framdeles ikke innrømme at Velikie Luki er tatt. En tysk fange fortalte at han tilhørte 33. tyske infanteridivisjon fra Bayern, som i desember var blitt overført fra vestfronten. En stor mengde tropper fra Frankrike er i det siste forlagt til østfronten, slik at det nå bare er tredjeklasses tropper igjen der. Fra Moskva meldes at en av Russlands ledende kvinnelige flyvere, Marina Rasskova, er falt på sin post. Hun har fortatt mange berømte flyvninger og var 2 ganger dekorert med Leninordenen. I en minnetales over henne saas at hennes eksempel vil inspirere tusener av russiske kvinner til å yte sitt ytterste i kampen mot fienden. - Et admiraltettskommunikat meldte fredag kveld at en alliert konvoy til var kommet fram til nordrussiske havner uten at et eneste handelsskip gikk tapt. Londonavisen Sunday Times framhøver den store rolle som den russiske flyfabrikasjonen spiller. Nå fabrikeres mellom 1500 og 2000 fly pr. måned.

Det fjerne Østen. Den japanske konvoy på 60 transportskip er blitt påført nye tap. 3 skip er blitt senket og 5 andre skadet og er i dag i brann i Laes havn på New Guinea. Konvoien var beskyttet av en kraftig flystyrke hvorav 77 fly ble skutt ned. Amerikanske fly fortar uoppkårlige angrep på japanske konvoyer. Den japanske landingsplassen på Lae blir stadig bombet. Det har også vært stadige angrep på Rabaul hvor 15 japanske fly ble skutt ned. Videre har det vært angrep på Timor og på Bougainville og St. Isabelle på Salomonøyene.

Amerikanske ubåter har senket 2 japanske passasjerskip. Nordafrika. Dagens britiske kommunikat fra Kairo melder om omfattende flyvirksomhet. Britiske fly har foretatt angrep på fiendtlige transporter med godt resultat, blant annet ved Woms, 100 km vest for Misurata. Det er ikke noe å melde fra den 8de arme igår. I de siste 11 uker har den 8de arme rykket fram over 1600 km i et usedvanlig vanskelig terren. De kjempeende franske styrker har inntatt et sted 550 km syd for Tripolis, og fienden er her på flukt. Den franske sydfront i Tunisia har slått tilbake ei tysk angrep.

Middelhavet. 30 fiendtlige handelsskip og 8 krigsskip er senket i Middelhavet i desember måned. Det melder om britiske flyangrep mot Pantelleria og Sicilia.

Frankrike. General Passieux, som forsøkte å organisere motstand mot tyskerne da de rykket inn i det uokkuperte Frankrike, er i Dijon dømt til 20 års fengsel.

Romania. Til London er det kommet nye meldinger om omfattende uroligheter i Romania. Utvalgte SS-tropper er blitt sendt med transportfly til de urolige områder, og det er foretatt mange arrestasjoner og henrettelser. Den tyske øverstbefalende i Romania, Killinger, satte opp en liste over opprørspåførerne og forela den for Antonescu. Han godkjente listen, men strøk et navn, nemlig den tidligere statsminister og kjente bondefører Maniu. Berlin bekonnotet sist fredag at det var uroligheter i Romania, men måtte i går innrømme det.

Norge. Fra Norge melderes at tyskerne har rekvisert 25% av den samlede reinbestand på Finnmarksvidda. Bestanden er på 150 000 dyr. Det er rekvisert både kjørerein og slaktedyr, mest av det siste. Kjøreroen skal innleveres først for å sendes til Finland hvor de skal settes inn i transporten. Det er voldsom forbirtelse blant samene. - Arrestasjonene i sørlandsbyene viser seg å være mere omfattende enn tidligere antatt. Det er foretatt over 150 arrestasjoner, blant andre er politifullmektig Julius Hougen og stadsfysikus Haaversen i Kristiansand arrestert.

C H U R C H I L L s
Tale i Underhuset 11. november 1942.

Vi møttes i et viktig øyeblikk da begivenhetene hurtig avløser hinannen og da avgjørende slutninger ikke lett kan trekkes. Jeg skal imidlertid fortelle Underhuset om det store slaget om Egypt, et slag som er blitt en britisk seir av første rang, og også om den annen halvdel av operasjonen, nemlig den amerikanske og britiske intervensjon i Nord-Afrika.

Det er tre punkter som må nøyde undersøkes i en sak av denne størrelse - først, den tid som tørget til forberedelsene, dernest nødvendigheten av kombinasjon og samarbeid og for det tredje overraskelsesmomentets betydning.

Folk flest først r ikke hvor lang tid det tar å underbygge slike store operasjoner. For eksempel, de britiske divisjoner som har supplert den 8. arme for dette slaget, forlot England i mai eller i begynnelsen av juni. Nesteparten av de 6-pundere som vi bruker nå og tidligere har brukt i hundrevis, ble sendt før Tobruks fall. Det samme gjelder de tyngre armerte britiske tanks og de britiske tanks som er utstyrt med støttekanoner.

Hva snår de amerikanske tanks, de b-undringsverdige Shermans, så kom de til oss på følgende måte: Den svarte dagen da nyheten om Tobruks fall kom, satt jeg hos president Roosevelt i hans rom i Det hvite hus. Parlamentet var hvilket bittent slag Tobruks fall var, men intet kunne overgå den vernefullhet og forståelse som varo amerikanske og allierte venner da viste oss. De hadde ingen annen tanke enn å hjelpe. Deras aller beste tanks, Shermans, var nettopp begynt å komme ut av fabrikkene. Den første forsyningen var nylig sendt til de amerikanske divisjoner som hadde ventet på dem med lengsel. Presidenten tok et stort antall av disse tanks tilbake fra de tropper som nettopp hadde mottatt dem. De ble lastet ombord i skip i begynnelsen av juli og sendt direkte til Suez under amerikansk eskort. Presidenten sendte oss også en mengde motordrevne 105 mm. kanoner som er meget nyttefulla våpen i kamp mot de hurtigslytende 88 mm. kanoner som tyskerne har gjort så stort bruk av. Et skip i denne verdifulle konvojen ble senket av ubet, men øyeblikkelig og uten å bli spurt om det, sendte de forrente stater et nytt skip med like stor last av samme slags våpen. Alle disse tanks og hurtigslytende kanoner spilte en betydelig rolle i general Alexanders angrep.

Da jeg var i Egypt i begynnelsen av august besøkte jeg hver eneste avdeling som skulle utrustes med disse tanks og kanoner; enkelte av avdelingene hører til våre beste regimenter. Men dessverre, de hadde ingen våpen som egnet seg for kamp, og selv de få våpen de hadde var gått tant under general Auchinleck's operasjoner. Jeg kunne fortelle disse troppene at de fineste våpen som eksisterte snart ville være dem i hende, at disse kom direkte fra Presidenten, og at soldatene i mellomtiden måtte forberede seg ved eksersis og øvelsa i bruken av våpnene når de kom. Men ingen av disse troppene var redde til kamp da det gjeldt å slå tilbake Rommels angrep i det annet slag om El Alamein skjønt de alle sammen var klar til aksjon den 23. oktober da slaget om Egypt begynte.

Dere vil altså se at det tok fire måneder før den beslutning som Presidenten tok 20. juni, kunne settes ut i virkelighet, tross man hele tiden arbeidet med største energi og fart. Alle rekorder ble slått ved lossingen og monteringen av våpnene, men det var uønghenselig nødvendig at troppene også fikk øvelse i å behandle dem.

En kan i virkeligheten si at fra det øyeblikk h-slutningen om å forsterke armoen i Midt-Østen med henblikk på en stor operasjon ble tatt og til forsterkningsene kunde komme i virksomhet i kamp, måtte det gå fem måneder eller mere.

Det var planleggelse, omtanke og - fremfor alt - taushet under planleggelsen av et slikt angrep i stor målestokk.

Mitt problem har ofte ligget i å øve den tålmodighet og tilbakeholdenhett som er nødvendig i demmene ukene som går mens tingene er underforberedelse. Alt som er født i menneskelig makt ble gjort for at resultatet skulle bli best mulig. Vi nyskapte og gjennomførte vår arme, vi reiste en ny arme ved dens side, og rustet den på ny i gigantisk "målestokk". På denne måten reparerte vi den ulykken vi hadde vært utsatt for, og snudde "forsvaret av Egypt" om til et suksessfullt angrep.

Selvfølgelig, hvis vi hadde unngått denne ulykken, ville vi forlengst vært langt på veien til Tripoli. Feilen forsinket våre operasjoner. Vår tidsplan ble sett tilbakk. Men fiendens tap under kampane om Egypt har vært store. Fienden kunne ikke ha funnet et verre sted å tape et slag på. De utgifter han har hatt ved å fortsette Afrikaflytoget har vært enorme. Hvert tredje fiondlig skip, med dens verdifulle last, er gått til bunn, takket være våre undervannsbøller og vårt luftvåpen, og den tyske og italienske skipsfart har hatt en meget alvorlig påkjennung.

I dette slag har fiendens tap vært dødelige. Han har mistet sett inn en stor del av sitt luftvåpen, derav en tredjedel av transport- og langdistanserekognoseringssflyene, bare for å forsyne armoen med mat, ammunisjon og brensel.

Fiendens luftangrep mot Russland ble sterkt påvirket i disse tre siste månedene som

følge herav. Fiendens undervannsbåtenaktivitet i Middelhavet er blitt betydelig redusert.

Riktignok har våre utgifter og byrder ved Afrika-felttoget vært store, og våre skuffelser og feilgrep har vært mange, men likovol - fra begynnelsen til slutten - har felttoget betydd en umåtelig påkjennung for de tyske og italienske ressurser, og det har på en effektiv måte truet fienden til å trekke en del av sine styrker bort fra Russland for å snu sig mot oss.

Et annen viktig punkt vi må huske er hvor påkrevet det er å forbinde og kombinere de forskjellige allierte maktene og få dem til å virke sammen i en større plan, og å gjennomføre dette trots alle krigens ulykker og uberegnelige avbrytelser. En av de allierte vanskeligheter ligger i selve de geografiske forhold. Vi står utenfor en sirkellinje. Var hovedfiende ligger i sirkelens sentrum. Store avstander skiller oss fra den annen krig i hvilken vi er like meget interessert, nemlig Stillehavskrigene. Hitler kan uten vanskelighet sammenkalle en øksemøte i Berlin eller på hvilket som helst annet sted han velger i Sentral-Europa. For oss er det ikke så enkelt å holde møte. President Roosevelt har ikke funnet det mulig å forlate U.S.A., heller ikke har Stalin kunnet forlate Russland. Derfor har jeg mistet reise begge veiene og bringe med meg viktige militære autoriteter og andre eksperter for derved å bringe våre planer i sunnlang.

Hva Russland angår, var dots sak og stilling avgjort. Sovjet-samveldet måtte slå tilbake Tysklands fruktbare angrep. Russene har vært fullstendig opptatt med å forsvare seg selv, og ved å forsvare seg selv har de ytet et uforlikelig bidrag til den folkes aksjon. De har ytet denne tjenesten ved å drepe eller ved stadig å sette ut av aksjon langt flere millioner menn enn Tyskland mistet under hele verdenskrig.

Jeg erkjenner sannheten i alt hva Stalin sa i sin siste tale om den enorme vekt som er lagt på Russland.

Mitt hjerte har blodd for Russland. Jeg har følt hva hvert eneste medlem av dette Parlament har mistet føles: det intense ønske om at vi må lide med Russland og ta noe av byrden fra dette land.

Alt hva Stalin sa om den uforholdsmessige byrde som var lagt på dem, er helt sant. Det er imidlertid klart at Russland er, som levende organisme betraktet, minste tre ganger sterkere i dag enn under forrige verdenskrig. Dengang hadde Russland bare en liten del av den tyske krigsmakt mot seg, mens russerne i dag må bære hele vekten.

Om noen del av Tysklands krigsmakt i dag er opprettet på denne siden av kontinentet eller i de okkuperte land, så blir dette muret oppveiet ved den horde av divisjoner som er stilt til disposisjon av Finland, Romania, Ungarn og andre nazi-eller fascist-sympatiserende stater.

Russerne har bært dagens hote og byrde, og jeg tenker det er helt naturlig og berettiget at de stiller krev til oss.

Vår plikt var å hjelpe dem, og å hjelpe dem effektivt. Det ville kanskje lettet våre følelser i en viss grad om vi hadde åpnet et - utilstrekkelig forberedt - angrep over Kanalen, om vi for eksempel hadde hatt et dusin Dieppe-raid på en dag og et par Dunkerque-tilbaketog en uke eller to senere.

Men en katastrofe av denne karakter vilde ikke fået noen hjelp til Russland. Det ville tvertimot ha vært den verste tjeneste vi kunne yte russerne.

Det angrep som nær tiden er inne vil bli åpnet over Kanalen eller Nordsjøen krever enorme forberedelser, et stort antall spesieltbygde landingsfartøyer, og en stor armestrenge - divisjon etter divisjon - for amfibie-krig.

Alt dette er i emne, men det tar tid. Selvfølgelig, skulle fienden være domorisiert, ville disse omhyggelige planleggelser ikke være påkrevet. Men dette er utvilsomt ikke tilfelle nå.

I Frankrike er der en tysk arme like stor som vår egen arme i Storbritannia, bortsett fra Home Guard. Den tyske armen er ikke så vel utrustet som de britiske eller amerikanske troppene, men den har mange tyske veteransoldater, mange erfarte offiserer som har deltatt i overfall og massakrer av et dusin land. Den har gode våpen av nyeste type, og den har hjelpe i den kolossale festningslinje som er bygd opp langs Kanal- og Nordsjøkysten.

Det er også de ekstraordinære vanskeligheter forbundet med landgang like i motstanderens tanngard - værforholdene i dette noe variable nordlige klima, flo- og fjære-problemer, spørsmålet om å gripe det riktige øyeblikk med god sikrbarhet fra luften og rolig sjø for landingsfartøyene.

Mange andre faktorer må også tas i betraktning. Jeg kunne tale en hel time om dem, men jeg ønsker ikke å øve betenkning over dem i et offentlig møte; det er imidlertid vår plikt å overvinne disse vanskeligheter.

Men alle de nevnte vanskeligheter gjør prosessen ved å sende en armé over Kanalen fra en side til den andre, til et problem om - hødigvis for oss, for det slår begge veier - hittil aldri er blitt løst i krigstid.

Det ville være høyst uformurtig voss å gå i gang med et sådant foretakende før alle forberedelsene er gjort. Vi er allerede kommet et godt stykke på vei. Enorme anlegg er for lengst blitt og blir framdeles ständig bygd i alle havner som egner seg til formålet; men ingen ville vært borettiget til - og heller ikke ville det vært fysisk mulig - å ha startet en effektiv invasjon av Kontinentet sommeren eller høsten 1942.

- Men hvorfor, vil man spørre, tillot De da å reise falske håp hos russerne? Evor-for var De enig med U.S.A og Russland i det kommunikoet som talte om en "annen front" i Europa i 1942?

Rent ut talt, så mener jeg det er fullt forsvarlig å narre motstanderen, selv om våre egne folk samtidig blir feil underrettet for en stund. Det er imidlertid en ting som man aldri må gjøre, nemlig å narre sine allierte. Man må aldri gi et løfte som man ikke kan holde. Jeg håper vi skal vise verden at vi har levd opp til dette. Alle britiske løfter til Russland er gitt skriftlig, eller over bordet i stenograferte samtal med sovjotrepresentantene. I juni ga jeg den russiske regjering et skriftlig dokument hvor jeg gjorde det helt klart at selv om vi forberedet en invasjon i 1942, kunne vi ikke leve å utføre den da.

I mellomtiden - unsett om vi skulle angripe Kontinentet i august, september eller oktober - var det av største viktighet for Russland at fienden skulle tro at vi var forberedt og besluttet på en slik invasjon. Bare på den måten kunne vi trekke det størst mulige antall tyskere til Calais, til franskøyaten og den hollandske og belgiske kyst, og å holde tyskerne der. Vi har trukket - og holdt - minst 33 tyske divisjoner i Vesten. En tredjedel av de tyske fighter-fly er der, uten å bli brukt; en stor del av Tysklands bombefly er også der, og de er ikke i noen større utstrekning blitt brukt til å bombe oss. Hvorfor? De er blitt spart nattopp for denne invasjonen, i tilfelle den skulle vise seg på krysset, or de tyske fly er blitt oppholdt i Frankrike uten å spille noen effektiv militær rolle.

Selv har vi engasjert - når vi regner Midt-Østen og Malta med - mere enn halvparten av hele Tysklands fighter-fly.

Dessuten er det 10 tyske divisjoner i Norge. Størsteparten av den tyske flåten har vært bundet til fjordene der no de. Omkring 550 av Tysklands beste fly er samlet opp i det fjerne Nord for å ta seg av våre konvoyer til Russland. Her er et annet løft som det har vært kostbart for oss å holde. Av de 19 konvoyene vi har sendt til Russland, har hver éccesse betydd en viktig flåteoperasjon, fordi fiendens flåte var like i nærheten. Den siste konvojen krevde 77 krigsskip, foruten forsyningsskipene. Vi har sendt store ammunisjonsmengder til Russland mens våre egne tropper ennå var forholdsvis dårlig utrustet. I sammhet, jeg tenker at Storbritannias innsats, industrielt, maritimt og militært i 1942 gir oss grunn til stolthet og takknemlighet, ikke bare alle oss på de britiske øyer men også våre allierte i Østen og Vesten.

Nå kommer jeg tilbake til det foretakende som nattopp er blitt fullført. Ved mitt første besøk i Washington, etter at De forente stater var blitt angrepet av Japan, Tyskland og Italia, ga president Roosevelt uttrykk for den ide at Frank Nord-Afrika ville være særlig vel skikket for amerikansk intervensjon. Vi delte dette syn. Det var imidlertid Storbritannias og U.S.A's klare plikt å utnytte enhver mulighet for å sende mere direkte hjulp til Russland ved at vi gjorde landgang i Frankrike. Begge planene ble derfor nøye undersøkt og studert av generalstabene, og vi satte i gang forberedelsen av begge planer, enten alternativt eller samtidig.

Personlig har jeg alltid betraktet den vestre fronten som en. Vi holder en meget sterk fiende bundet til Frankrikes kyster, og for hver uke som går vil være forberedelser for å angripe fienden øke og utvikles. Samtidig setter vi i gang en vid inn-sirkende bevegelse i Middelhavet: dens første hensikt er å gjenerobre kontrollen over dette viktige hav, den annen er å utsøtte Aksomatenes flanke, særlig Italia, for kraftige angrep.

Alt fra begynnelsen av dette året syntes dette å være den riktige strategi. Ved å etablere både en Middelhav- og en Atlanterhav- eller Kanal-front ville vi utvilsomt få stor manøvreringsfrihet. Var sjømukt og den gradvis utvikling av vår amfibie-makt gjorde det mulig for oss å utvikle begge operasjonene i stor skala.

Slagene i det 18. og 19. århundre ble utkjempet på ti-tolv kilometer brede fronter, men de samme prinsipper gjelder også for vår tids fronter som strekker seg over 3000 kilometer og mer. Etter som feltet var blitt sett til var rådighet ikke ville være tilstrekkelig til å sette i gang en større invasjon over Kanalen i de månedene av 1942 som kunne by oss fordelaktige forhold.

General Marshall, sjefen for den amerikanske armé og luftstyrke, besøkte Storbritanni

to ganger, først i april, dernest i juli; under det siste besøket var han ledsaget av admiral King, sjefen for den amerikanske marine. Det ble da besluttet å holde fienden ved den franske kyst og å angripe hans sydlige flanke i Middelhavet gjennom Nord-Afrika. I denne beslutningen var de britiske og amerikanske staber helt enige, og deres syn ble delt av Presidenten og av det britiske krigskabinett.

I slutten av juli ble det overenstemmende hermed utstedt betydningsfulle ordrer. Her vil jeg gjerne ha sagt at under arbeidet med å planlegge denne felles kampagne arbeidet britiske og amerikanske offiserer sammen som en flokk av brødre, flere snes av dem natt og dag. De konkurrerte i å yte best mulig arbeide på en måte som er av den største verdi for våre fremtidige foretakender.

Ordren ble altså utstedt i slutten av juli.

Som en meget viktig del av denne nordafrikanske operasjon ble det nødvendig å sette den 8. armé i stand til å ta initiativet igjen og gjennomta offensiven i Egypt. På det tidspunkt var det endel tvil om vår evne til å holde fronten ved El Alamein. Men den meget dyktige offiser, general Auchinleck klarte å stønse fiendens fremrykning. De omfattende forsterkninger som jeg har nevnt og som gjaldt både soldater og redslap, var enten ankommet eller var på sjøen nær for hånden, og troppene ble utstyrt med det aller mest moderne materiell som strømmet inn i store mengder, og gjorde deg raskt i stand til å fornye kampon i stor målestokk.

Da jeg ikke var helt tilfreds med de forhold som etter melinger skulle hørske i den 8. armé og var endel bekymret for dens tillit til den øverste ledelse, fant jeg det nødvendig å besøke denne her. Jeg tok med meg sjefen for imperiets generalstab, Sir Alan Brooke, hvis dømnekraft jeg har den største tillit til, for at vi sammen skulle se hvordan det sto til og slik at vi straks kunde fatte de beslutninger som trengtes.

Der var en enda viktigere grunn for en slik reise. Vi hadde sagt til Stalin at vi ikke kunde leve noe angrep over Kanalen i 1942, men at vi skulle gjøre vårt ytterste for å klare de vanskeligheter som var forbundet med en slik operasjon. Da vi nå hadde bestemt oss til ikke å prøve dette i 1942 men istedet foreta et omfattende angrep på Nord-Afrika, ble det nødvendig for meg å forklare dette for Stalin. Jeg anså det best, og mine kolleger understroket dette overfor meg, at jeg skulle gjøre det selv, ansikt til ansikt, istedenfor å la det foregå gjennom de vanlige diplomatiske veier. Det var en meget alvorlig samtale jeg skulle påta meg. Jeg søkte og fikk Krigskabinettets samtykke til å foreta reisen som jeg siktret for Parlamentet da jeg for omtrent seks uker siden kom tilbake. Jeg er sikker på at det skritt jeg tok hindret en god del friksjon og bitterhet mellom oss og våre russiske allierte og det gjorde meg meget å lese Stalins erklaring, hvor han sier:

Dorottor fulgte et annet viktig skritt, det basisk i Moskva som den britiske statsminister, Winston Churchill, førtok. Ved dette ble det oppnådd full enighet om forholdet mellom de to land.

Jeg kan forsikre Parlamentet at jeg har stor tillit til denne framrakendemanns klokhet og til hans gode vilje. Og selv om de nyheter jeg bragte ikke var volkomne og ikke ble oppfattet av russerne som tilstrekkelige, skiltosvi allikevel som de beste venner og - som Stalin sier - det ble oppnådd full enighet mellom oss.

Russerne bar sin skuffelse som man. De har holdt fienden stangen og nå har de nådd vinteren i god behold selv om vi ikke nådde å gi dem den hjelp de bad om og som vi så fjerne skulde ha gitt dem hvis vi hadde kunnet.

Jeg har allerede fortalt Parlamentet om de endringer jeg foretok angående ledelsen av våre styrker i Midt-Østen og for den 8. armé, endringer som jeg foretok med samtykke av Krigskabinettet og etter råd av generalstabsjefen. For at general Alexander skulle kunne offre hele sin omstønke på hovedhovoret ble han fritatt for sin befrielse mod Irak og Iran. Når en har et villt dyr i sin have - som Rommel - er det ikke ønskelig å møtte bekymre seg om ting som hender tusener av kilometer borte. Det ble derfor opprettet en egen kommando der og den er etter hvert blitt en betydningsfull avdeling under ledelse av general Meitland Wilson. Jeg kan nå lese opp for Parlamentet den ordre jeg ga general Alexander 10. august da jeg reiste fra Kairo til Russland. Den har i hvert fall den fordel av den er kort:

1. Deras viktigste og hovedskadeligste plikt vil bli å angripe og ødelegge så fort som mulig den tysk-italienske armé under ledelse av feldmarskalk Rommel, sammen med alle dens forsynin er og anlegg i Egypt og i Libya.

2. De vil utføre eller løse utføre alle de andre oppgaver som måtte ligge under Dem på en slik måte at de ikke kolliderer med den i punkt 1. nevnte oppgave, som må anses å være den for hvilken hans Majestet har den første interesse.

Det er mulig at generalen snart må sende bud etter nye instruksjoner. Til tross for de anstrengelser som general Alexander måtte gjennomgå i felttoget i Burma som han avviklet på en måte som er i høyeste grad ærefull for ham, selv om han bare hadde

tilbaketog og ulykker, overtok han sine nye plikter med den største iver. Under hans kommando, som sjef for den 8. armé, anbrakte jeg den vpperlige soldat, general Montgomery. Disse to officerer slo opp sitt hovedkvarter i ørkenen, og air vice marshall Cushingham, som ledet luftstyrkene i sligt der, bodde i den samme lille sirkel av lastebiler, vogner og tanks hvor de oppholdt seg.

På meget kort tid volte det fram en meget oppmuntrende stemning hos troppene som samtidig ble forsynt med moderne våpen for seg selv, og hos de forsterkningene som kom, Bak linjene fortsatte en intens trening med de nye britiske og amerikanske våpen.

Alle disse endringene måtte forstås under risiko for et øyeblikkelig angrep fra Rommels side, et angrep hvis forberedelser var meget tydelige. For at ørkenherren skulle ha den størst mulige frihet og ikke behøve å falle tilbake hvis den sydligste flanke som vendte mot myrstrekningene i Quattara-dalen - ble det foretatt alle mulige forberedelser til å forsvare Kairo. Vi samlet alle styrker som ikke var nødvendige i første rekke, vi anla forsvarsninger langs Nilen og vi forberedte oversvømmelser av denne elven. Alt dette var gjort. Da den nye ledelsen var etablert var mitt arbeide der gjort og jeg vendte tilbake for å gi rapport til Parlamentet.

Natten mellom 30. og 31. august kom endelig Rommels angrep. Veien til Kairo syntes åpen for ham og vi trodde at han kanskje ville forsøke å passere vår armé for å angripe byen. Han gjorde det ikke og det var fra hans synspunkt riktig. Han likte ikke tanken på å skulle ha vår ørkenherre i ryggen nå når den var forsterket med den 44. divisjon samtidig som den var reorganisert. Han fikk derfor til angrep på vår sydlige flanke med alle sine tanks og de fleste av sine tyskere.

Det næste slag ved El Alamein fulgte - det første var det som Auchinleck utkjempet, det som stanset oversvømmelsen i juli. Rommel fant seg straks overfor sterkt motstand og overfor artilleri brukt i store masser og forsynt med rikelig ammunisjon. Hans tap var ikke særlig hardt, etter tre dagars kamp trakk han seg tilbake. Hans tap var adskillig større - særlig mistet han langt flere tanks.

Det at passasjen mellom kysten og Quattara-dalen var så trang var meget heldig for oss i de to slag hvor fienden gikk til angrep men ble naturligvis det motsatte da vi selv tok offensiven. Vårt angrep måtte passe øyekrig inn i den store operasjon som skulle føre i fransk Nord-Afrika og som angrepet skulle være opptakten til. Vi måtte vente til troppene vår helt forstørrelig med de nye våpen og vi måtte ha fullmåne på grunn av angrepets art. Alt dette passet godt omkring 23. oktober.

I mellomtiden visste vi godt at fienden omdannet grunnen foran oss til en virkelig festning, sprangte kanonstillinger og skyttergraver inn i fjellgrunnen, la ut omfattende og kompliserte minefelt og trakk til seg forsterkninger både over sjøen og gjennom luften til tross for våre fly og våre undervannsbåter. Et angrep fra oss rundt fiendens sydlige flanke ville føre inn i vanskelige terrenget uten å true hans forbindelseslinjer. På den unnen siden ville det å sprenges deg voi gjennom hans stillinger i nord være en veldig oppgave.

Vi tilbrakte kvelden den 19. august sammen med general Alexander og general Montgomery i deres hovedkvarter i ørkenen. General Montgomery utviklet for meg, med general Alexander sitt samtykke, samtlig detaljer i den første del av den plan som siden ble satt ut i livet.

Det var en alvorlig oppgave. I forrige krig oppfant vi tanken for at den skulle rydde veien for infanteriet som ellers ville blitt oppholdt av den voldsomme ilden fra maskingeværer. Men ved denne anledningen var det infanteriet som skulle rydde veien for panservåpenet. Dette kunde bare gjøres i måneskinn og det måtte støttes av en innsats av artilleri større enn noen gang tidligere i denne krigen. På en ti kilometer lang front sto en 25-punder eller enda større kanon på hver 21. meter. Det er så, at de siste gangene det ble brukt artilleri forbedret i 1918, mot Hindenburglinjen eller andre vel forberedte stillinger, hadde man koncentreret kanoner så tett som en på hver 15. meter. Men feltkanonene på den tiden var 18-pundere. Våre 25-pundere er større og vi har også funn til å tro at det er den bestekanon i verden.

Det ble nødvendig å gjennomføre et fremstøt på over fem kilometer i første omgang for å komme helt klar ved fiendtlige minefelter, skyttergraver og batterier. I forrige krig var det nesten alltid mulig å foreta det innledende gjennombrudd for et slikt fremstøt. Først sprenget artilleriet åpningen, så var det meningen at kavalerist skulle følge på gjennom den. Men dette ble aldri gjort da det meget snart viste seg at rytterne straks ble stanset av maskingeværstillinger, lengre tilbake. Hestene ble skutt og det viste seg ikke mulig å utnytte den åpning som var skapt. Men tidene har forandret seg. Vi har et stålkavaleri som når veien er ryddet kan gå fram mot maskingeværer og møte hvad som helst som fienden måtte ha samlet bak sine forreste linjer. Dette er forskjellen på dette området mellom krigen før og nå.

Jeg er sikker på at Parlamentet vil sette pris på at jeg forteller dette gjort tydelig. For i alt det som hittil er skrevet om dette slaget - og det er skrevet en masse allerede - er det ikke fremkommet klart betydningen og rekkefølgen av de ting jeg her har nevnt. For å utnytte helt ut den åpning som skulle bli sprengt, ble det oppsatt et helt nytt 10. korps, dannet av to britiske panserdivisjoner og en divisjon fra Ny Zealand.

Denne usedvanlige styrke på 40-50000 menn som omfattet alle de beste tanks vi hadde, Grant og Sherman-tankene, ble trukket ut av ildlinjen etter at Rommel for annen gang var avvist i El Alamein slaget, og det ble satt i gang med en intens trening og grundig forberedelse bak linjene. Det var denne styrke - "ildkulen" - som tilskuerne til slaget her kalt den - som ble slynget gjennom åpningen og gjorde slutt på Rommel og hans arrogante arme.

Det ville ikke ha vært mulig å gjennomføre alle disse planer med hell uten stor overlegenhet i luften. RAF som omfattet flere squadrons med amerikansk mannskap måtte først ta makten fra Luftwaffe. Da dette var oppnådd ble RAF brukt til å bringe store forstyrrelser bak de tyske linjer, i alle forbindelseslinjer hvor bensin og ammunisjon som trengtes til en effektiv motstand skulle bringes fram. Det ble også brukt i selve slaget til å slå ned alle motangrep som kunne være under oppseiling slik at våre tropper fikk tid til å konsolidere de stillinger de hadde vunnet. Ved å angripe langt bak fiendens linjer brakte RAF hel forstyrrelse i fiendens forsyninger og i hans tilbaketog.

Den gang vi trakk oss tilbake fra Tobruk i så stor hast, var det flyene som reddet oss. Det som har fullført ødeleggingen av Rommel er at han ikke foreta sitt tilbaketog mens en overlegen luftstyrke hemmet og hindret men på alle måter. I air marshall Tedder og air vice marshall Cushingham har vi to ledere av første klasse, ikke teknikere men krigere som har arbeidet i full enighet med generalene og som gjennom den perfekte samarbeidet har foretatt, her satt en norm for slik samarbeid som må følges i alle kombinerte operasjoner siden.

Det er så at vi hadde samlet overlegne styrker. Men dette ville ha vært unyttig hvis ikke lederne hadde laget sine mesterlige planer og hadde disponert sine styrker på en slik måte. Slaget er et meget godt eksempel på krigskunsten slik som den er utviklet under moderne forhold. Ledernes dyktighet fant sitt sidestykke i troppenes innsats. Alle er enige om at den nye ledelsen satte mot i soldatene. Denne flotte ørkenherren som aldri hadde tvilt på sin evne til å slå fienden, som hadde lidt skuffelser og nederlag den ikke kunne forstå, gjenvant på en uke sin selvtillit og sin iver.

Historikere vil kanskje kunne forklare nederlaget ved Tobruk. Den 8. armé gjorde det som bedre var, den tok revanche for nederlaget. Meg et detaljerte beregning foreligger nå fra 12 dagers intens kamp, fra det arbeid som er utført av driftige journalister og fotografer som har fått arbeide fritt på slagmarken mod fare for sine egne liv. For øyeblikket er jeg dog vesentlig opptatt avslagets utvikling og dets form. Fra det øyeblikk det ble fiendens flanker ved sjøen var gjennombrutt og den store masse av våre tanks strømmet fritt gjennom og fikk til angrep på fiendens panserdivisjoner var utgangen sikker for aksetroppene i syd - seks italienske divisjoner hovedsakelig uten transportmidler. De viktigste tropper nådde El Daba og senere Fuka ble disse divisjoners tilbaketog og deres forsvningslinjer avskåret og de ble latt tilbake i en ørken uten en vanndråpe, hvor de hadde valgt mellom å omkomme eller overgi seg.

Ved Fuka ble det utkjempet et voldsomt slag i mindre målestokk men med en fantastisk pårøring på begge sider, mellom de britiske pansertropper og restene av de tyske. I denne kamp hadde britene og tyskerne slagmarken for seg selv. Tyskerne ble på det nærmeste utryddet, bare restene unnslapp til Mersa Matruh hvor det heller ikke var mulig å finne anledning til å stanse opp.

Dette er ikke mulig å gi en endelig oppgave over fiendens tap. General Alexander regner for øyeblikket med 59.000 tyskere og italiener drept, såret eller fanget. Av disse er 34.000 tyskere og 25.000 italiener. Det kan naturligvis ennå være mange italiener som vandrer omkring i ørkenen og vi gjør hva vi kan for å bringe dem inn. Fienden mistet også over 500 tanks og over 1000 kanoner fra 47-millimeter og oppover. Våre tap var alvorlige og smartelige men ikke uventet store sammenliknet med den alvorlige oppgave våre styrker hadde. De omfatter 13.600 offiserer og menige. Det er fordelt på hele hæren. 58 % av dem faller på styrker fra de britiske syper og særlig er presentasjonen for offiserer stor for disse styrker, idet så mange offiserer i panserstyrkene er britiske.

Australiske, sydafrikanske og newzealandske tropper var i forreste linje under gjennombruddet. De tre britiske infanteridivisjoner som deltok, har den 51. divisjon vunnet ny heder for Skottland. Også den 50. og 44. divisjon hevdet seg farefullt. Den 4. indiske divisjon og de franske og greske brigader utførte sine oppgaver på en

fremrakende måte.

Følgelsen går nå raskt vestover og jeg kan ikke påta meg å forutsi hvor den vil stoppe eller hva som vil være i øjen av fienden når den er slutt. Den fart som våre tropper setter opp under følgelsen overgår alt som hittil er sett i den øvre og flod som her gjort seg gjeldende i Libya. Egypt er nå klar av fienden, vi rykker inn i Cyrenaica og vi kan sette vår lit til våre generaler og våre soldater som nå har chansen til å ta igjen i noen få uker, kanskje enda forttere, grunn som det normalt vilde tatt lange felttog å vinne. Betrekket som en helhet er slaget om Egypt en historisk britisk seir og for å feire den er det gitt ordre til at alle kirkeklokker i landet skal ringe søndag som kommer. Jeg skulle tro at mange som hører dem kimer, vil gjøre det med takknemlighet i hjertet.

Jeg vil ikke onpholde Parlamentet lenge, men jeg må si noen ord om den tredje ayden poster jeg nevnte, jeg må si litt om overskifte og strategi.

I Egypt: Ved et glimrende kamuflasjonsystem ble en fullstendig taktisk overrumpling foretatt i ørkenen. Fienden hadde en mistanke om at et angrep var forestående, ja, han visste det vel kanskje også, men hvor og når og hvordan hadde han ingen anelse om. Det 10. korps som han fra luften hadde sett drive øvelser langt bak linjene, flyttet seg i all stillhet om natten etter å ha lagt etter seg en fullstendig samling av tank-kopier som kunne forvirre fienden mens det 10. korps inntok sine utgangsstillinger.

Det sem på denne måten ble oppnådd et ørkenarmeen i marken, ble oppnådd i enda større målestokk her hjemme også i USA i det stort anlagte landstigning i fransk Nord-Afrika.

Her visste Hitler at noe var i gjær men han visste ikke hva. Han klaget litt naivt over militære idioter og drukkenbolter - han kan være ganske umulig av og til som han og hans militære rådgivere ikke kunne skjønne. Men mens han var i ferd med å grubbe over dette, var alt klart for den største kombinerte operasjon til lands og til vanns - en veldig samling skip var i ferd med å seile til et felt av den største strategiske betydning og skipene satte sine folk i land der uten vanskelighet.

Dar er en stor del i ikke å offentliggjøre sine skipstap. Tyskerne forteller sine egne historier som ikke gjør noe fra eller til for vårt eget folks faste holdning. Men tyskerne faller som offer for sine egne løgner. De har overdrovet voldsmot. Tapene er store nok i og for seg, men tyskerne har overdrovet den slik at de ikke selv trodde vi hadde skip nok til en slik operasjon i en slik mildestorsk. Ikke desto mindre skal vi vite den største honnør til de mange hundre mennesker i Storbritannia og USA som måtte vite om disse plenene på grunn av den rolls de selv hadde spilt under forberedelsene. Pressen skal også ha tatt for den diskresjon den visste og den takt hvormed den unngikk diskusjoner på farlige filter. Dette er ting som vil hjelpe oss i framtiden. Demokratene har vist at de kan holde på hemmeligheter. Her er et godt eksempel.

Jeg har fullført min beretning om disse overraskjoner. Jeg mente det var riktig å gå i detaljer fordi jeg visste hvor stor interesse Parlamentet har for disse ting og hvor mange av de ørde representanter som har praktisk erfaring om krig. Hva hender nå? Vi var naturligvis klar over den virkningen den britiske og amerikanske innrykning i Nord-Afrika ville ha på forskjellige folk. Først har vi Italia som nå vil ha bedre grunn til å lære krigens arsak og til å forstå hvor uklakt det kan være å gå til krig selv om en tror at motstanderen allerede er slått. Og vi hører at Hitler har funnet det nødvendig å rykke inn i resten av Frankrike, og derved bryte den våpenstilstandspakt som Vichy har holdt så yngelig. Trofast at dets regjering har ofret sine sjøfolk og sine skip i et forsøk på å skyte på de amerikanske hjelptroppene da de ankom. Selv da de gjorde dette for våpenstilstandens skyld ble de slått ned av sine tyske læremestere.

Dette skulle da sannsynlig være øyblikket for alle sarte franskmenn til å stå samlet. Det franske folks prøvelser vil bli mange og de vanskeligheter de enkelte kan komme til å stå overfor kan vi jo ikke tenke oss helt ut. Men allikevel burde alle franskmenn idag berrave sine private feider og stridigheter og tenke som de Gaulle tenkte bare på å befri sitt land. I dette øyblikk er alle havner i Nordafrika i våre hender. Ting hender nå hvor dag og alt jeg vil påta meg å forutsi er at vi fra nå av skal ha meget større muligheter for å bombe Italia enn vi hittil har hatt. - Heg har nå gitt Parlamentet den besøkende beretning jeg kan gi om de begivenheter som jeg tror allerede har hatt den største betydning for vår sak. Vi har lov til å glede oss over det man bare på den betingelse at vi ikke slapper av. Jeg har alltid likt disse linjene av den amerikanske dikter Walt Whitman - jeg har citert dem flere ganger men idag passer de bedre enn noen sinde. Forstå meg riktig nå. - Det er bestemt i all tings kjerne - at fra en frukt av held, det samme hva - skal vokse det som gjør en større kamp nødvendig - .

Særens problemer er hyggeligere enn nederlagets men de er ikke mindre vanskelige. Alle våre forsøk på å få innvirkning initiativet vil vi få nede mange vanskelige vilje, mange hindringer som vi ikke kan umga og jeg kan ikke tro at vi skal unngå å gjøre feil og lide skuffelser. Vi vil trenge dei stimulans som ligger i særen til å ikke være strengholser, gjøre våre metoder bedre, og i den stemming skal vi med Parlamentets støtte etter ta fatt på våre oppgaver.

L O N D O N - R A D I O

Nr. 6.

Tirsdag 12. januar 1943 kl. 18.30.

3. årg.

Russland. De russiske armeer i Kaukasus rykket i dag hurtig framover, etterat de hadde inntatt byene Georgievsk, Piatigorsk og Mineralnye Vody og 6 andre steder. En av de russiske milene er allerede ført 20 km lengre framover. På en bred front har de nå rykket fram 160 km fra Midtkaukasus siden de begynte offensiven for 9 dager siden. Hele det fremspringet som tyskerne hadde i fjellterrenget nesten så langt som til Georgia, er blitt helt utslettet.

Reuters korrespondent melder at slaget tyske tropper flykter i sult og panikk. Likene ligger i hauger og fyller gatene i de forlatte kaukasiske badested. Russerne har tatt store mengder av bytte. Tyskerne trekker seg tilbake nordover hvor de trues av de russiske styrker som rykker sørover over Kalmyksteppene, hvor russerne har hatt ny framgang. De gikk i går over elven Manytsj og erobret byen Pietrovsky. De har i dag inntatt 5 steder til i dette området. I framstøtet langs jernbanen fra Stalingrad til Svartehavet har de erobret Kuberle, og har nådd fram til et sted omkring 60 km fra Salsk. Også ved nedre Don fortsetter den russiske fremrykking, etter å ha knust et kraftig tysk motangrep hvor tyskerne hadde satt inn 100 tanks. Det er det andre store nederlag i dette området i løpet av de siste par dager. Tyskerne trekker seg tilbake i orden langs Nedre Don. Russerne har inntatt en tysk pionervininstilling og omringet byen Konstantinovka og har nå nådd fram til det sted hvor Don og Donets løper sammen, ca. 75 km fra Rostov. Ved Stalingrad blir den 6. tyske arméstatlig mindre og mindre, en korrespondent skriver at "fienden smelter bort likesom snø". På midtfronten gjør tyskerne desperat forsøk på å gjenerobre Velikie Luki. Til tross for de svære tap kaster de inn store styrker infanteri og tanks, men hittil er alle angrep blitt slått tilbake.

Flyangrep. Britiske bombefly angrep i natt på ny mål i Ruhr. 1 fly vendte ikke tilbake. Det er det 6. angrep mot Ruhrområdet på 8 dager, og i dag fyller Goering 50 år, han som 5 aug. 39 i en tale i Essen erklærte: Framfor alt har jeg sørget for at Ruhr vil bli beskyttet! Ruhr skal ikke bli truffet av en eneste fiendtlig bombe!! Allierte bombefly angrep Napoli i dagstid i går. Et Messerschmidt 109 ble skutt ned.

Østeuropa. Det melder om økede uroligheter i de land som ligger bak østfronten, nemlig Bulgaria, Romania, Ungarn og Polen. I Bulgaria har all telefon- og telegrafforbindelse med utlandet vært stengt i 8 dager. Det melder om mange nye arrestasjoner i Romania. 664 ungdommer er stilt for retten, anklaget for planer om å styrte regjeringen. I Polen er 200 mennesker arrestert, anklaget for angrep på tyske soldater. Pravda melder at det over hele Polen er dannet hemmelige organisasjoner. Overall opererer friskarer, og det melder at de på flere steder har tatt igjen det korn som tyskerne i høst tok fra bøndene.

Tyskland. Generalløytnant Ditmar har i en kringkastingstale innrømmet at tyskerne er på tilbaketog på østfronten. Det er første gang at tyskerne berører mannskapsproblemet. Ditmar forberedto nye utskrivninger, og sa at antallet av sivile tyskere i de okkuperte land vil bli kraftig nedskåret. Han uttalte at tyskerne i øst kjemper mot en uhyre tallmessig overlegen fiende. Giraud har som kjent uttalt at den tyske her er liden under mangl på folk, og at det kommer til å telle i det lange løpet. Han fortalte at tyske offiserer allerede i fjar var redd for at noe slikt skulle skje. - I Zurich er alle askebegre og beslag av metall fjernet fra alle tog. En minner om at lignende forholdsregler ble tatt i 1918.

Nordafrika. Det melder om stor luftvirksomhet over Nordafrika. 5 fiendtlige fly ble skutt ned. Mellom Tripolis og Misurata er Rommels kolonner blitt angrepet av allierte fly. 3 fly vendte ikke tilbake. Som tidligere meddelt har amerikanske bombefly angrepet jernbanen og forsyningsslager i Gabes. I det sydlige Tunisia har det funnet sted heftige sammenstøt. Sydvest for Pondok er fienden slått tilbake. Flystyrker fra Malta og Libya har angrepet fiendtlige mål. Tyskerne har nå foretatt en omgruppering av sine landingsteder fra Bizerte til Gabes og Sfax. Die Luftwaffe har mistet dobbelt så mange fly som de alliert. De lader også ved mangl på flyplasser. Det melder at general Leclercs tropper nå har gått 2000 km gjennom ørkenen. De står nå ca. 800 km fra Tripoli. Andre styrker rykker sydvest og inn i Libya og nærmer seg Leclercs tropper i Tsadområdet. Det kjempende Frankrike har fått sjøsatt en ny destroyer som har fått navnet La Combattante.

Det fjerne Østen. Fra India melder om omfattende flyangrep mot japanske mål i Burma. Midtpartiet av den viktige vei- og jernbanebru over Irrawaddi ved Mandalay er blitt ødelagt. All trafikk mellom det nordlige og sydlige Burma gikk over denne bru. Et japansk krigsskip er blitt torpedert og sank synligvis senket.

Kina. De forer til Stater og Storbritannia har i dag undertegnet en erklæring hvor i de oppgir sine sørrettigheter i Kina. Erklæringen er en stadsfestelse av Kinas fulle selvstendighet etter krigen. Den har sett punktum for et kapittel av Kinas historie og innleder en ny tid hvor Kina vil innta sin plass som en stor akt med egne rettigheter og gjøre sitt til å opprette en ny ordning i Asia. - Nya dagligt Allehanda framhever at hovedtemaet i Roosevelt tale var "å slå til og slå hardt!" Det er ikke tomt skryt når Roosevelt lover at de allierte vil holde dette slagordet.

550

Göteborgs Handels- og Sjøfartstidning skriver:

Det norske folket halvsulter. Det er knapt med alle slags levnedsmidler. Mange varer finnes overhode ikke. Selv på dem som er å få er tilgangen sørdeles liten. Havregryn har f. eks. ikke vært til salgs i Oslo på et år. Smør og margarin har det vært så lite av at en hel del har sine kuponger for disse varene i behold, fordi de ikke har kunnet få noe på dem. Salt sild er nå en saga blott i Oslo. Klippfisk og fiskemål finnes ennå i mindre partier hos detaljistene, men er helt utsolgt hos grossistene. Poteter, som lenge har manglet, er etter kommet i handlen. Imidlertid vil tilgangen komme til å avta igjen i vinterens løp.

Riksmarskalk Göring ga for noen tid siden det tyske folk en forsikring om at selv om andre folk i Europa skulle komme til å sulte, så ville det tyske folk bli forsikret for det. Det norske folk hører til dem som tyskerne henter sine levnedsmidler fra. Norge må ikke bare underholde de tyske troppene i landet. Levnedsmidler, især fisk, tas fra landets innbyggere og sendes til Tyskland.

Mot denne bakgrunn må man se den avtale om varebytte mellom Sverige og Norge, som den svenske regjering har sluttet med de tyske overfallsmenn i Norge.

Etter denne avtale skal Norge importere matvarer fra Sverige for 2.650.000 kroner, levmidler for 750.000 kroner og råstoff til jordbruks for 190.000 kroner. Industrivarar skal innføres for 40.000.000 kroner.

Sverige skal innføre matvarer fra Norge for 4.300.000 kroner, råvarer til jordbruks for 25.650.000 kroner og råmaterialer til industri for 20.000.000 kroner.

Her faller det straks i øynene at Sverige innfører levnedsmidler fra Norge for nesten to millioner kroner mere enn det eksporterer dit.

De matvarer vi eksporterer, er for 600.000 kr. hestekjøtt (300 tonn), for 60.000 kr. kr. reinsdyrkjøtt (40 tonn), for 1.050.000 erter (1.000 tonn), for 900.000 kr. sirup (1.200 tonn).

Av levnedsmidler innfører vi fra Norge for 700.000 kr. fersk fisk, for 1.000.000 kr. salt fisk, for 300.000 kr salt sild, annen sild for 450.000 kr., saltet torskerogn for 450.000 kr., fiskhørmetikk for 50.000 kr., tørrfisk for 400.000 kroner.

Så skal Norge betale Sverige 8.000.000 for utviste tjenester, og Sverige Norge 500.000 kr. for det samme. Hva dr dette for noen tjenester? Er det feil gjettet at de "tjenester" Norge skal betale for, er de såkalte "permittentog"? Er gjettningen riktig, behøver man ikke å knytte noen refleksjoner til det.

Det har åpenbart vært påkrevet for den svenske utenriksledelse å prøve å fremstille denne avtale i så uskyldige farger som mulig. Gjennom sine språkrør har den erklært at de norske matvareleveransor skal avregnes på den tyske fiskekvote, d.v.s. på all den fisk som tyskerne tar fra nordmennene. De øvnene vi leverer, skal være beregnet til å skaffe de norske fiskere gengassbrensel.

Hjem bestemmer hvor stor del av de norske fiskefangster som går til tyskerne og hvor mye nordmennene selv får beholde? Hjem avgjør hvor det gengassbrensel går, som fremstilles i våre øver? Det er ikke nordmennene. Den svenske regjering har intet å bemerk i den forbindelse. Den kan ikke utøve noen kontroll. Stillet overfor den svenske utenriksledelses blåsydede godtroenhet, skulle man gjerne den fordelene av salig Reillings forbønner, om man ikke så for seg hans ironiske smil.

På Tysklands våpenbror Finnland ofrer vi millioner og etter millioner. Vi betaler Danmark for de livsmidler som det eksporterer til Finnland. Når det gjelder Norge, innfører vi derfra for mer enn fire millioner kroner levnedsmidler. Dette forsvares med at ellers etters tyskerne opp det også. Vi tar maten fra våre sultende norske brødre, under påskudd av at ellers bemektiger overfallsmannen seg det også. Er det grunnen som anstendigvis kan anføres? Og denne avtale treffer den svenske regjering mens møter holdes rundt om i landet for å gi uttrykk for vår sympati med det hjemiske, plagede, men ukuelige norske folk. Kan virkelig noen svensk mann eller kvinne spise den fisk som vi har tatt fra nordmennene? Kan noen svenske ha befatning med den? Hvis vi gjør det, ter vi i det minste innstillo disse møtene som arrangeres for å uttrykke vår solidaritet med det norske folk. Vår regjering må gjerne skilte mod sin blåsydede godtroenhet, det svenske folk er for renslige til å spille med.

Hva skal en si om den tirade, som Dagens Nyheter slutter sitt inspirerte advokatur for denne avtale mellom de tyske overfallsmenn og den svenske regjering med: "Det er imidlertid et ønskemål som næres av en meget sterk opinion her i landet å ved hjelp av særskilte hjelpeaksjoner tilføre den nødligende befolkning i Norge nødvendige levnedsmidler. Dette spørsmål - det viktigste av alle - er dessverre fremdeles u lässt. Dette kommer som prikkene over i-set etter forsikringen om at "den påståtte misfølelse" som ikke tilleggsavtalen om fisk for 1 millioner kroner for de nevnte øvnene har fremkalt, "ikke gir anledning til noen svenske selvbredolser".

Vi yokes over nordmennenes nød. Vi vil "tilføre dem" levnedsmidler. Vi finner det samtidig i sin orden at vi tar maten fra dem.

"Vi" er i dette tilfelle ikke det svenske folk. Det er regjeringen og dens presse-drabanter.

Utenrikskronikk ved dr. Arne Ordning, tirsdag 12. januar 1943.

President Roosevelts nyttårsbudsak til Kongressen var i år imøtesett med større interesse enn vanlig. Det skyldtes naturligvis at presidenten i år sto overfor en ny kongress og en ny situasjon.

Ved valgene i øst gikk demokratene tilbake, mens republikanerne gikk fram. Dette forholdet var naturligvis flere årsaker, blant annet var valgdeltakelsen liten. Det er imidlertid ikke tvil om at valget viser et omslag i folkestemningen. Resultatet er et historisk fakta, og det er rimelig at en viss pessimisme gjør seg gjeldende innen det demokratiske parti. Sørga partier forberedet seg nå på presidentvalget i 1944.

Demokratene har ikke lenger 2/3 flertall i senatet. Det er ikke noe klart ideologisk skille mellom dem og partiene. Det store flertall av republikanerne er konservative og bitre motstandere av Roosevelt. Men også blandt demokratene er der mange konservative, spesielt i sydstatene. Det kan derfor ikke være noen tvil om at valgene betegner en forskyning til høyre, i hvert fall i utenrikspolitikken. De konservative som for en stor del rekrutteres fra de middelstore ervervsdrivende har alltid vært fiender av New Deal og Roosevelt, og bitterheten er ikke blitt mindre ved at de har fått innrømme hans politiske mesterskap. Krigssituasjonen har nødvendiggjort større statsinngrep i det private bedriftslivet. Overgangen til statkontroll har skapt mange vanskeligheter, og det har vært stor misnøye særlig blandt de små nøringsdrivende. Bøndene var de eneste som i begynnelsen var fornøyde med statens inngrep som betød høyere priser på landbruksproduktene.

Nen må er det varemengel, så nå går innrepene ut på å stanse prisstigningen. Hertil kommer også stigende skatter. Det har ikke vært til unngå at de nye grenene at statens virksomhet har ført til en viss grad av byråkratisme og papirmølle. Denne papirmølle blir utnyttet i den partipolitiske propaganda, som taler om overadministrasjon og strid mellom forskjellige instanser av militære og sivile.

Den nye kongress vil sikkert stille seg kritisk til regjeringens disposisjoner, og stadig forsøke å nærvirkesosiallovgivningen i konservativ retning. For de fleste av de isolasjoner som er gjenvælt er Japan hovedfienden, men det overveldende flertall er enig om at krigen må vinnes og at det er Hitler som er hovedfienden. I det demokratiske parti er det få isolasjoner. Blant republikanerne er det en gruppe under ledelse av Wendell Willkie som er internasjonalt innstilt, men storparten av dem har alltid vært mere tilbakeholdende i spørsmålet om internasjonal samarbeid, selv om de går fullt ut inn for at krigen må føres til en fullständig seier. De kan nok gå med på utenrikspolitisk samarbeid, men stiller seg meget skeptisk når det gjelder internasjonalt økonomisk samarbeid. De aller fleste republikanerne stiller seg meget skeptisk til presidentens utenrikspolitikk. Dertil kommer også et rent prestisjessyke moment. Roosevelt hadde flertall i kongressen, og mange av de lovforslag som ikke i øvrig var utarbeidet av ham. Det er nå sannsynlig at kongressen vil øke å stanse de lovforslag som skyldes presidentens initiativ og i det hele sørke å skape en likevekt mellom presidenten og kongressen.

Presidentens nyttårsbudsak falt i 3 delor: den militære situasjonen, hjemmekontingen og framtiden.

Den første delen av talen var preget av en sterkt offensiv ånd og presidenten ble stadtig avbrutt av bifall. Han framhevet blant annet med den opplysning at i det siste år var det sendt mør materiell med fly til China enn det tidligere gikk over Burmanveien. Presidenten understreket kammen mot Japan, men det var tydelig nok at han anså Hitler som hovedfienden. Han erklærte også at Statene ville angripe i Europa. Han kunne selv sagt ikke uttale seg hverken om tids, styrke eller når angrepet ville finne sted, men at det ville komme, og når de slo til, ville de slå hardt. Det nye år vil føre de allierte nasjonene et godt stykke på de veier som fører til Berlin, Roma og Tokio.

I annen del av talen nevnte presidenten den veldige krigsproduksjonen, som med rette må fylle enhver amerikaner med stolthet, og han var klok nok til å takke industrien og så dens ledere - for dens innsats. Han måtte uvilkårlig trukke den sluttning at administrasjonen ikke kunne være så dårlig når resultatet var så godt. Det har vært gjort mange feil, men det er uunngåelig når en skal sette i verk store ting. Presidenten lovte å rette på feilene så langt råd er og bebudet også forenkling av administrasjonen, men erklærte at han ikke ville slappe av på kontrollen.

Kunne mente at man ikke skulle drøfte framtiden nå under krigen, men presidenten var uenig i dette. Imidlertid ville han også å unngå å reise spørsmål som kunne vekke strid. De unge amerikanere har rett til å stille disse krav til framtiden: frihet for frykt og frihet fra nød. Frihet fra frykt betyr en varig fred, og den er først og framst betinget av at angrepet ikke statene blir avspennt. Men dette kan bare gjennomføres hvis de andre statene sør sammen. Presidenten ville imidlertid ikke diskutere detaljplaner for det internasjonale samarbeid i framtiden.

Frihet fra nød betyr at alle må bli sikret arbeid for en rimelig lønn. Kongressen vil

flere oversendt materiale om de viktigste sosiale problemer, så får den utstede hva den kan. På den måten overlater presidenten kongressen ansvaret overfor folket.

Tilslektte advarte presidenten mot å la det få partipolitikk i viktige saker og minnet om at en av grunnene til at kongressen forkastet freden i Versailles og stilte Amerika utenfor Folkeforbunnen, var at det ble gjort til et partipolitisk spørsmål.

Nyhetsmøte torsdag kveld:

Russland. De russiske offensiver fortsetter og utvides. Russerne har tatt flere tyske stillinger både ved nedre Don og i Uralkaukasus, der telegrabyråenes korrespondenter sier at Armavir og Vorosjlovsk nå er direkte truet. Moskva meldte i går at tyskerne trekker seg tilbake fra elva Kuma med kurs for forsvarslinjen langs Kuban-elva. Flere byer og landsbyer er erobret. Armavir, som nå er truet, er et viktig jernbaneknutepunkt på jernbanen fra Tsjerski til Instov. Vorosjilovsk ligger øst for denne by. Tyskerne i dette området er truet i flanken av de russiske rykkene sydvestover fra Kavkazstiene. Det har vært foretatt ødeleggende flyangrep mot fiendtlige flyplasser i Kaukasus. Under et angrep mot Krasnodar ble blant annet 40 fly ødelagt på bakken. I Denbuen fortsetter de russiske angrep i Millerovo-området. Alle tyske forsøk på å stanse det russiske framstøtet lange jernbanen fra Stalingrad til Sverdlovsk i retning av Saltsk er mislykkede. Berlin melder om nye russiske angrep ved Tuapse, nedenfor Voronesj og ved Leningrad, der russerne skal ha gått over Nevaen. Flere tyske motangrep vest for Velikie Luki er slått tilbake. I går ble det meldt at Sloboda, nordvest for Smolensk, er inntatt av russerne.

Flyangrep. Britiske tunge bombefly gjorde i natt et koncentrert angrep mot Essen. Dette angrepet var det 3. på 11 netter mot Ruhr. På 12 minutter ble det kastet 112 bomber. 4 fly vendte ikke tilbake. Dessuten er en tysk konvoy utenfor den nederlandske kyst angrepet, og 2 forrædsfartøy ble truffet. Angrepet mot Essen fulgte et par timer etter at av denne krigs største dagslysangrep mot tyske mål i Frankrike. Amerikanske flyvende festninger angrep jernbanenestasjonen og andre mål i Lille, og en stor styrke britiske og amerikanske jagerfly, som omfattet nesten 400 fly, angrep Abbeville og St. Omer og andre mål. Samtidig foretak britiske, amerikanske og norske jagerfly forskjellige avledende angrep. Det blir opplyst i London i dag at den britiske kystkommando hittil har fløvet 88 millioner km. - Noen få tyske fly flyg inn over England i natt. De bomber som falt først skapte liten materiell skade, og bare en person ble skadet.

Nordafrika. Det ble meldt i ettermiddag i London at de franske tropper under general Leclerc som rykker nordover i Libya etter å ha erobret hele Fezzanprovinsen har fått direkte kontakt med general Girauds styrker i Tunis. I Tunis har frie franske styrker i Maifouanområdet erobret 2 fjell. Dagens Kairokommunikat meldor om omfattende flyvirksomhet i Tripolitania og Tunis i går natt. Under luftkamper skjøt de allierte ned 4 Messerschmidtfly. En fransk skutt fiendtlig flyplass ved Misurata og landeveien mellom Misurata og Tripolis ble angrepet. Samme natt angrep de allierte fly mål i Sousse, og et aksesskip fikk et bombetreff utenfor kysten av Tripolitania. Etter alle disse omfattende operasjoner savnes 8 allierte fly. - Det allierte hovedkvarter i Nordafrika opplyser at siden landstigningen i Nordafrika har den britiske marine eskortert 970 skip på ialt over 7,5 millioner tonn til nordafrikanske havner. Aksens forsikr på å spreng disse konvoyer har vært meget kostbare.

Storbritannia. Den britiske marineoffiser Alexander opplyste i går at Storbritannia nå har flere hangerskip enn da krigen begynte, og at en hel del ubåter er blitt ødelagt i de siste 4 måneder. - Erkebiskopen av Canterbury, dr. Temple, talte til menigheten i den tyske kirke i London i dag i anledning pastor Niemöllers fødselsdag. Niemöller er blitt et symbol på den kristne motstand i undertrykkelsen, uttalte han. Vi ser fram til den dag da vi igjen kan knytte båndene med våre kristenbrødre i Tyskland.

Sydøsteuropa. Det er kommet nye meldinger om uroligheter på Balkan. General Antonescu er nå vendt tilbake til Romania etter sitt besøk i Berlin. Han går ut fra at den rumenske oljen var et av hovedtemaene i hans samtale med Hitler. Det ble meldt fra Genève i dag at den tyske øverstbefalende i Romania, Killinger, siste tirsdag ble utsatt for et attentat. Det blir foretatt stadig mere omfattende arrestasjoner. Også fra Ungarn og Bulgaria meldes om uro og arrestasjoner. I Sofia er det arrestert 200 personer, og 38 er henrettet. Stillingen på vest-Balkan blir stadig mer spennet. Ifølge en melding til Istanbul har albanske patrioter ransaket flere distrikter for italienere. - Kroatias forsvarsminister er nå på vei til Berlin.

Norge. I en kommentar til den nye kong Gustaf nylig holdt skriver Dagens Nyheter: I tilfelle en alliert offensiv i Norge kan det ikke være tue om at vårt land kan gjøre noen innrømmelse mot den makt som vårt naboland kjører mot på det blodigste. - Det blir opplyst i London i dag at den norske regjeringen har i sin besiddelse en detaljert liste over 30000 personer som har bistått tyskerne og Quisling i Norge. Justisminister Terje Wold har opplyst at denne liste er ikke fullständig, et man nesten kan opplyse når og hvor alle disse mennesker spiser sin middag. De norske domstoler vil få en stor oppgave når prosessen skal føres mot alle disse personer.

Belgia. Quislings borgermesteren i Liege er innlagt på sjuksykehuset i Bruxelles.

Nr. 8.

Søndag 17 januar 1943 kl. 18.30.

Mappe 41
Eksp. 8
Arg. 17/343
O.V.
J.F.

Russland. Det er gode nyheter både fra Russland, Nordafrika og luftkampane i vest idag. Det melder om framgang både for den store nye russiske offensiv syd for Voronesj og for utslettelsesaksjonen i nærlheten av Stalingrad. Etter tre dagars heftige kamper i Mottnesj-området har russene gjenerobret 600 byer og landsbyer. De har inntatt den strategisk viktige by Rossosj 100 km. syd for Voronesj. Den ligger på hovedjernbanelinjen mellom Voronesj og Rostov. 100 km. av denne jernbanolinjen er nå på russernes hender. Tyskerne er drevet tilbake mellom 50 og 90 km. i dette området. 9 fiendtlige divisjoner er blitt splittet, ødelagt eller slått på flukt, hvorav er tre tyske og 6 ungarske. Det melder om 15000 falne og 17000 fanger siden offensiven tok til. Som krigsbytte har russerne tatt 800 kanoner, 75 fly og 135 tanks. - En russisk seermelding i går melder fra Stalingrad-området at utslettelsesaksjonen av de tyske tropper nå har nådd sitt avsluttende stadium. Omkring 200-220 tusen menn som har vært innesluttet siden 19. november er skrumpet inn til 70000 menn. Disse troppene har ikke vinterutstyr, og 4-500 dør hver dag av utmattelse og frost. Den 8. januar sendte den russiske overkommando et ultimatum til den tyske øverstkommanderende for disse tropper, der det ble gjort opmerksom på at hvis de tyske omringede styrkor ikke overrav seg, måtte de russiske styrkor gå til angrep og tyskerne ville bli nødt til å trekke seg tilbake i retning av Rostov. "Deres stilling er håpløs", heter det videre i ultimatumet, "skulle De avslå mitt tilbud, vil vi bli nødt til å kjempe for å ødelegge de tyske tropper. For det vil De bære ansvaret." Den 10./11. ble tilbuddet avslått av Hitler, og da begynte de omfattende angrep mot de omringede tyskere. I løpet av de første 7 dager er det blitt ødelagt 940 kanoner, 800 tanks og 370 fly for tyskerne, foruten en mengde kjøretøy. Offensiven fortsetter. 18/1. Ankommer i tall.

Den russiske offensiv langs jernbanen Stalingrad-Svartehavet fortsetter. Ved Simonskij er 700 mann av regimentet Viking blitt utslettet. Tyskerne gjør hårdnakket motstand i dette området, men forgjeves. Russene rykker videre fram langs Dons høyre bredd, hvor tyskerne i løpet av de neste 6 måneder har gjort alt for å utbygge sitt forsvar. - Siden 1. januar har Velikie Luki vært på russernes hender uten at tyskerne har villet innrømmet tapet av denne viktige by. I dag melder imidlertid en tysk hold at de tyske unnsætingstropper er nådd fram til den omringede tyske garnison i Velikie Luki. - Den rumenske arme har nå mistet 60000 mann i Russland. -

Nordafrika. En alliert offensiv er begynt i Nordafrika. Den 8. britiske armé er igjen gått til angrep, og Rommel har måttet trekke seg tilbake fra stillingen vest for Buerat. De britiske styrker har vært i kontakt med Rommels baktroppar ved Sedadabir som ligg 100 km. S. for Misurata og 200 km. S. for Tripolis. En del fanger ble tatt og tanks ødelagt. Allierte fly angrep de fiendtlige forbindelseslinjer ved Tripolis og angrep transporter i Tunis. Fredag natt ble Tripolis bombet, og byen ble på nyt angrepet i dagslys i går. Lampedusa og Sicilia ble angrepet av allierte jagerfly i går. En Ju 88 ble skutt ned utenfor Lampedusa. 1 alliert fly savnes fra alle disse operasjoner. - General Leclerc's franske styrker har nå forbundet seg med den britiske 8. armé etter et 3000 km. langt tog gjennom ørkenen. Hele Fezzanområdet er rensset for italienerne. - Det melder om kamper i Fezzan-området mellom de frie franske styrker og tyskere.

Flyangrep. Berlin var målet for de britiske bombefly inatt. Den 900 km. lange tur ble flyget i tåke, men over selve Berlin var det store åpninger i skydekket. Det var store styrker som angrep, en mengde spreng- og brannbomber ble kastet, og flere store branner ble observert. Et britisk fly vendte ikke tilbake. Tyskerne selv innrømmet tap av menneskeliv og skade på offentlige bygninger. - Dette er dat 12. angrep over Tyskland eller Tyskland området denne måneden. Spitfire-flyene fortsetter sine angrep på jernbanemål i Nordfrankrike. Det var ingen fiendtlig luftvirksomhet over Storbritannia sist natt.

Det ørne Østen. I det sydvestlige Stillehav har det vært nye allierte angrep mot japanske baser og japansk skipsfart. 30 japanske fly ble slutt ned mot et tap av 7 amerikanske. Flyklassen Læ på New Guinea er angrepet. - I Burma har de allierte angrepet elvebøster og tog og anrettet skade. - Irak har erklært krig mot aksemaktene. Churchill har ønsket landet velkommen som alliert. "Kampon vil bli hård, men utgangen er sikker. Vi gleder oss over å ha dere ved vår side."

GODHETENS ÅND.

Ideer er farlige saker - særlig politiske ideer. Og det er merkelig hvor lang tid det kan ta før det opp for folk at visse ideer simpelthen er livsfarlige. Nietzsche sier et sted i sin selvbiografi: "Jeg er intet mennesko - jeg er dynamitt." Det var sørgetlig sant; det er for en stor del hans forrykte ideer som nå er eksplodert i det tredje rike.

I fredelige, "normale", tider er folk med forrykte eller fikse ideer relativt ufarlige; viser de tegn til aggressivitet, spørre man dem ikke i et galehus. Men når folk med fikse politiske ideer begynner å få makt, da er det fare på ferde; da må man være på vakt. I demokratiske stater trer i slike tilfelle visse konstitusjonelle kontrollapparater i funksjon. Disse apparater er av vital betydning for en nasjon; svikte de, bærer det mot undergangen.

Viktigere enn de enkelte ideer er imidlertid den ånd som manifesterer seg i en bevegelse, et system. Nazismen forsøker fremdeles å drapere seg med visse ideologiske fraser om "nyordning", rase- og folkefellesskap, "fører- og ansvarsprinsipp", "fyliesnytte" m.v.; men det er spilt møye. Herr Goebbels rabiate propagandapropaganda og Ribbentrops perfide dialektikk hjelper ikke, - ulven har mistet farværet, nazismen har forlengst avslørt seg som det gangstervældet den er, i gigantisk målestokk. Derfor virker det så uendelig latterlig når våre hjemlige spekatter i NS begynner å snakke om kultur. "Nazistisk kultur" - selve ordsammensetningen er meningsløs, en strittende svemotsigelse, - de to ting er uforenlige som ild og vann. - Det er i den fullestendige overensstemmelse med nazismens ånd og vesen når Quisling og hans drabanter "søker tilbake til vår gamle kultur" og prøver å pusse opp røveridealene fra vikingtiden. Gangsterånden er den samme til alle tider. Men hr. Quisling ligger et diktat hestehode foran sine åndelige fedre fra vikingtiden: de talte i allfall ikke svik - det ble brennemorket som det største av all usseldom; i hr. Quislings etikk er derimot svik, løgn og forroderi formelig blitt opphøyet til normer.

Det er den systematiske, planmessige brutalisering som er det verste ved alt det vi opplever. Og det ufattelige, det absolutt gátefulle ved det hele, er den ting at det har mulig å få så mange mennesker med på dette brutaliseringsforetagende. At enhver krig ubegelei medfører en brutalisering av tilværelsen, er noe vi alle vet; men selv i krig pleier skikkelige folk prøve å innskrinke brutaliteten til det som er unngåelig. Det fantastiske ved nazismen derimot, det utrolig gemone ved den, er at den bevisst, planmessig, med vitende og vilje har satt brutaliteten i system og så å si opphøyet den til moralisk norm. Den nazistiske ungdom blir oppdradd til, utdannet i brutalitet. Og når Quislings plan om nazistisk ungdomstjeneste ble møtt med en så forbritte og urokkelig motstand, så var det fordi man ville verge barna mot den brutalisering denne tjenesten uvogetlig ville medføre. Den verste følge av den nå pågående krig er den "menneskeføringelde" som er en unngåelig konsekvens av brutaliteten. Jo lengre den pågår, desto større fare er det for at folk tar skade på sin sjel; ingen annen "krigsskade" er så vanskelig å reparere, og det kan ta uendelig lang tid å reparere den. - For demokratiske mennesker finnes ingen større oppgave - under og etter kriga - enn den å bekjempe denne brutaliseringsprosess. Hvordan skal det gjøres? Det er alt annet enn lott. Foreløpig er vi selv tvunget til å føre denne krig; men så lenge den pågår, må vi prøve - såvidt mulig - å unngå selv å smittes av den brutalitet som vi bekjemper. Det er en uhøyre vanskelig oppgave, og den blir vanskeligere jo lenger brutaliteten varer. Men den må løses. For det er å mørke at anvendelsen av vold og brutalitet alltid smitter over på ofrene, fremkaller ny vold og brutalitet, i en evindelig cirklus vitiosus. Det er denne farlige sirkelgang vi må vokte oss for å komme inn i. Begynner vi selv å tro på brutalitetsvis, i den tro at vi kan drive djevelen ut ved Belsebub, da er vi fortapt, vergeløse; da har vi mistet vår sjel. Vi kan ikke og skal ikke synke ned til nazismens nivå. Man burde heller ikke snakke for meget om "gjengjeldelse" for det som nå skjer. Hvis vi, når kriken engang er slutt, skulle opta nazismens metoder og begynne å konkurrere med dem i brutalitet, da har nazistene i virkeligheten seiret, selv om de taper selve krigene.

I den politiske idédebatt er det i den senere tid dukket opp et nytt ord: fredsboredskap. Det er et uhyrofattende begrep, en kjempeoppgave, som krever en langt større innsats av hver enkelt enn selve krigen. Den tar i første rekke sikte på stabiliseringen av en varig fred og en gjennopptagelse og fortsættelse av det differensierte kulturarbeid som er blitt stanset av krigen. En krig kan kanskje vinnes ved et skippertak, men ikke freden. Kultur lar seg heller ikke improvisere, den kan ikke vedtas på internasjonale kongresser. Kultur forutsetter humanitet, d.v.s. den er humanitet den må skapes, bygges opp i menneskenes sinn, den er et mentalitetsanliggende, et pedagogisk problem av første orden. - Vi må slutte med å tro at kulturutviklingen er en naturprosess, som realiserer seg selv mens vi står og ser på. Kultur koster kamp - en kamp uten hvile, utan våbenstillstand; vi kan aldri legge oss til å sove på resultatene. Det fins heller ingen snarvei til tusenårsriket og den evige fred; det er alle systemforkjemperes skjebnesvængre misforståelse at de tror det. Fredens vei, kulturen vei, er uendelig lang, myrommelig og full av farer.

Vi lever i en overgangsperiode, en brytingstid uten like i verdenshistorien, og den kan bli meget lang. Men de åndskrefter som hittil har drevet kulturutviklingen - næstekjærlighet, godhet, humanitet - er allikovæl i lengden sterkere enn alt barbari, og vi vet at de til slutt vil seire. Av den enkle grunn at godhetens ånd er udroppelig.

S. Aa.

DEN NORSKE KIRKE I KAMP

Brev fra Kirkeledelsen til de norske menigheter.

(3) Opplest i landets kirker idag.

Det har en tid vært tilsynslatende stille i den kirkelige situasjonen. Men det har bare vært tilsynslatende. Bak kulissene har det hele tiden foregått en intens åndelig kamp hvor kirken har måttet kjempe for sin frihet til å gjøre sin gjerning i vårt folk. Det er kjent at Quisling i denne måned vil samle de såkalte biskoper til "Kirkeråd". Den egentlige kirke i vårt land har i den anledning funnet det nødvendig overfor menighetene å gjøre rede for situasjonen for at ikke propaganda skal få noen anledning til å forvirre folk og gi dem et annet bilde av forholdene i kirken enn de som er de faktiske. Idag, søndag 17. januar, ble det da i landets kirker lest opp en hilsen fra den midlertidige kirkeledelsen som gir et klart bilde av forholdene. Enhver for hvem kirken har verdi, vil med forferdelse lese om den rekkevidde overgrepene mot kirken allerede har fått.

Skrivet lyder slik:

Ved årsskiftet vil den midlertidige kirkeledelse sende Norges menigheter en hilsen. Det år som er gått, vil for alltid stå som et merkeår i den norske kirkes historie. Vi takker Gud som har hjulpet inntil nå. Vi takker Gud for hva han har gitt sin kirke av krafts, kjærlighets og sindighets ånd. Vi takker for troens frimodighet, også når det så mørkest ut. De vanskligheter som vi har hatt å kjempe oss igjennom, har tjent oss til gode. Vi har ved dem fått nye erfaringer om Guds trofasthet og miskunn. Vi tenker også mod takk på dem som fikk vilje og kraft til å lide for rettferdighets skyld. Vi koser den norske kirkes prester og alle kristne brødre som har bragt personlige ofre. Vi takker Gud for hvert menneske som har tatt opp kampan i sitt eget sinn mot hat, bitterhet og annen synd. Vi gleder oss over den tro på samhet og rettferd som er vokset frem i vårt folk. Mest takker vi for den sterke oppslutning om Guds ord og nadverdbordet, som er skjedd på så mange steder i vårt land. Vi går inn i det nye år med håp og frimodighet. Men ennu står vår kirke i kamp og store vanskligheter. Vi kjenner oss derfor forpliktet til videre å legge frem følgende for Norges menigheter:

Det nævnevende statsstyres gjentatte inngrep i kirkens orden har gjort det nødvendig gjennom biskopenes og prestenes ombetsnedleggelse å bryte med statens nævnevende kirke-styre for å verne kirkens indre liv og kirkens og Guds ordets frihet.

Men statsstyret søker stadig igjen å få kirken i sin hånd og bruker sitt maktapparat for å nå dette målet. Som eksempler nevner vi maktovergrepene mot kirkens øverste tilsynsmenn: Biskopen i Oslo bispedømme, dr. Eyvind Berggrav, har vært innesperret i 3/4 år. Biskopen i Hamar bispedømme, Henrik Hille, er jaket ut av sitt bispedømme og senere av Oslo. Biskopen i Stavanger, Gabriel Skagstad, er endog av politiet hindret i å forkynde Guds ord. De øvrige kirkens biskoper blir alle på forskjellig vis, bl. a. ved daglig meldeplikt for politiet, hindret i å utføre det oppdrag som de fikk ved sin ordinering til tilsynsmenn, som kirken aldri har løst dem fra, som de selv aldri har sagt.

Da seg, og som derfor fremdeles er deres med Gud og med rette.

Videre foretar statens kirkestyre til stadighet avskjedigelse av prester. Rett som det er kommer bud om nye kristelig og kirkelig ubegrunnede avsettelses. Men en rett prest kan ikke la seg hindre i å utføre det arbeide som han er kalt til, og prestene har derfor fortsatt sin gjerning som forkynnere og sjælesørgere i menighetene. Statsstyret har markert sin stilling til dette ved å legge vold til urett, idet det har forvist en rekke slike prester og drevet dem ut fra deres hjem og deres menigheter. I alt er over 35 prester på denne måten blitt hindret i å adlyde det kall Gud og hans kirke har gitt dem. Dette fører til at menighetene ikke lenger blir forsvarlig betjent med Guds ord og sakramenter. Våre forsøk på å erstatte de forviste prester med andre prester som har menighetens tillit, blir møtt med nye forvisninger eller andre maktovergrep, og hele menigheten overlates til seg selv. I visse tilfelle har statsstyret innsatt nye menn. Men disse kan under ingen omstendigheter bli sette prester for menighetene, fordi de er blitt påtvunget dem i stedet for de prester som hadde menighetens tillit og kjærlighet. Ofte mangler de den nødvendige teologiske utdannelse, ja også kristelig og kirkelig tillit. Ved politimakt tvinges disse inn på menighetene. Det har hendt at de påtvunget prester ved politiets hjelp har tvunget seg til for eksempel å forrette begravelser mot de pårørendes uttrykkelige protest. Med politimakt beslaglegges menighetsrådenes protokoller og menighetenes eiendom. Med politiets hjelp visisterer de ulovlig innsatte og ulovlig ordinerte biskoper prestekontorene.

Samtidig gjør man innrep i hjemmet rettigheter. Våre biskoper har i sitt brev til minister Skancke av 14. februar 1942 påvist hvordan loven om Nasjonal Ungdomstjeneste krenker den hellige foreldremyndighet ved å rive barn fra tiårsalderen og oppover ut av for eldrenes ansvarshånd og twingo dem inn under en påvirkning som utallige foreldre kjenner som uforenlig med sin sanvittighetsforplikelse. Tross dette søker denne lov idag gjennomført med makt. Innkallelse til ungdomstjeneste finner sted i stadig flere distrikter. Man øver vold mot hjemmene slik at barn endog blir hentet fra sitt hjem av

politiets, og foreldre som vil verne sine barn i lydighet mot Guds bud og sin samvittighet og nekter å sende dem fra seg, blir fengslet. Vi hilser alle norske foreldre hvem Gud har gitt det hellige foreldreansvar og ber dem ikke vike fra den rette vei, og ikke strikte sin samvittighet, hvilke trengsler det enn måtte koste. Gud svikter ikke i trengslene sitt, og de skal vite at dypest sett kan intet virkelig skade dem som følger sin egen Gud bundne samvittighet. Som apostelen Peter skriver i sitt 1. brev 3. kapitel vers 13-14: "Hvem er det som kan gjøre Eder ondt så fremt I legger vinn på det gode? Men om I onn skulle lide for rettferdighets skyld, er I salige. Men frykt ikke for dem og forferdes ikke, men hellige Kristus i Edders hjarter!"

På den henvendelse som Norges kirke og kristenfolk nylig sendte ministerpresidenten i anledning av den grufulle behandling av jødene, har man ikke fått noe svar. I denne sak har vi klart fått se hva det kan skje når Guds ord om menneskeverd og om kjærlighet trammes under fot. Sorgen og uroen øker fra dag til dag. Både prester og andre er utsatt for behandling som må betegnes som forfølgelse for troens og samvittighetens skyld.

Etter alt det som er skjedd anser vi dat nu som nytteløst å henvende oss til statsmyndighetene. Men vi vender oss på denne måte til våre menigheter. Vi kaller dem til å være vakkne og stå urenkelige fast på ordets og samvittighetens grunn, til å være tålmodig ut i trengslene og til å sette all lit til Gud. Ham alene skal vi frykte og elske. Som Herrens menighet bekjenner vi "Dette er den seier som har seiret over verden: Vår tro."

La oss til slutt be for kirke og hjem om kraft til å stå fast, for foreldre og biskoper og prester i fengsel og forvisning, for Israel og for dem som forfølges.

I den Midlertidige Kirkeledelse januar 1943

O. Hallesby

Ludvig Hope

SITUASJONEN IDAG.

I nyttårsoversikten har nazistene selv konstatert at motsetningsforholdene innen landet i det forløpne år er blitt ytterligere tilspisset. Det nye år vil da heller ikke bli gammelt før nazistene vil foreta nye voldshandlinger mot folket. I slutten av januar trer det såkalte "kirkeråd" sammen til et betydningsfullt møte. "Kirkerådet" er en av NS' mange oppfinnelser. Det holdt sitt første møte på Slottet i Oslo sistet høst. I rådet fører Quisling presidiet i øgenstap av "fører" for kirken. Som lydige bisittere sittet da av Quisling selv utnevnte NS-biskoper, hvis eneste oppgave er å si Amen hver gang deres "fører" har talt. Desauten har den såkalte kirkeminister og ekspedisjonsjefen i Kirkedepartementet plass ved forræderenes bord. Endelig har også en fhv. klokkerprest, Andreas Gjerdi, fått være med i rådet som sekretær.

Dette råd skal nå trekke opp linjene for årets kamp mot kirken. Fra Kirkedepartementet følger følgende forslag: "I menigheter hvor prestene opptrer illoyalt, fører deres egen holdning til at de - sålenge de vedblir med denne holdning - må bli behandle som dissenterprester i ikke ordnede dissentermenigheter. De må da også friflytte prestegjeldene. Forsviktid disse prester ikke oppfordrer til opprør mot stat og parti, kan menighetsrådene tillate dem å bruke kirkene. Det bør treffes den ordning at Kirkebekjefen av menighetsrådets formann eller av en annen som biskopen benymdiger. Kirkebekjefen får også biskopens autorisasjon til å utfordre attestater. Etterhvert som Departementet før anledning til det, vil embetene bli besatt med loyale prester.

Dette betyr rett og slett at de "illoyalo" prester skal betraktes som privatpersoner. Hittil har nazistene holdt sterkt på at prestene framdeles var statens embetsmenn. Nå skal det bli motsatt. Nå er de bare legemer og privatpersoner.

Samtidig med de nye kirkelige aksjoner forbereder nazistene i den nærmeste fremtid en bred anlegg, sterk aksjon rettet mot ungdommen. Det er Ungdomstjenesten for barn mellom 10 og 18 år som NS nå skal sette i gang. Innrulleringsskjema forligger trykt i et veldig opplag, men er ennå ikke utsendt. På skjema skal barna gi opplysning om fara og mors navn, stilling og adresse, skole, klasse, klasseforetak, skolenes telefonnummer - eller arbeidszivier - hans adresse og telefon. Barnet skal dessuten oppgi hvilke foreninger det er medlem av. På skjemaets omst  ende side skal undertegnes denne erkl  ringen: "Jeg er klar over at jeg fra nå av er republiket til å rotte meg etter de bestemmelser som blir gitt både for tjonesten i Nasjonal Samlings Ungdomsforbund (NSUF) og utenfor, og å m  lyde de ledere som blir stillet over meg." Hensikten med dette utfr  rlige innrulleringsskjema er å utsprionere hjemmene, skolene og arbeidsplassen ved hjelp av barna - og å bringe barna inn under den nye ideologien med menneskedyrkelse og forherligels av gammelvernsm  ske idealer. Det skal lures inn på dem etter metoder som er uteksperimentert andre steder.

De nye aksjoner vil i første rekke bringe prestene, hjemmene og lærorno i ilden igjen. Men de vil igjen ha hele folket bak seg. Parolen blir overalt en til det ytterste sj  nnomf  rt passiv motstand. På det kirkelige sjur  de vil ingen tre inn i selv den minste form for samarbeid med de nazistiske "menighetsf  rere". Og den dag innrulleringen av barna skal skje til ungdomstjenesten, vil hjemmene ta chansen og nekte å sende dem. Risikoen er fengsel. Den er man forberedt på å ta.

21 JAN. 1942

LONDON - RADIO

F. 9.

Tirsdag 19 Januar 1943 Kl. 18.30.

Mappe 471
Elsp. 9
3 Arg. 1/1-43

Russland: Middagskommunikat fra Moskva sa at beleiringen av Leningrad var hevet. meldingen ble sendt ut i et sekommunikat fra Moskva i år aften. Kommunikat fortalte at Jde russiske styrker angrep i tre retninger, fra vest og syd av Nevaområdet og syd for Ladoga-sj  n. Det første russiske kommunike melder om angrep på sterkt befestede tyske stillinger; etter syv dagers h  flige angrep inntok russene Schlisselburg og dermed var den siste hring for vegen til Leningrad fjernet. Russene rykket videre fram i området omkring Ladoga-sj  n og beleiringen av Leningrad var hevet. Under sine h  rdnakke fors  k på å stenge vegen til byen hadde tyskerne 13 000 falne og 1200 ble tatt tilfange. Omkring Leningrad har russene erobret 470 befestede punkter.

Russene har hatt mye framgang på andre fronter. Dagens komunikat melder at der er erobret 50 befestede str  k sydvest for Velikiie Luki. Syd for Voronej området rykker russene fram vest for jernbanen mellom Voronej og Rostov og har inntatt Kamenska, Birjutaj og Ostrogskaja. Store mengder ungarere i dette området har overgitt seg, 31 000 er tatt tilfange under en seks dagers offensiv.

På Sydfronten trengte russene igår over Donetselven og har rykket inn i Millerovo. Dagen komunikat melder at de har inntatt flere tettbev  dede str  k. De russiske tropper som rykker fram i dette avsnittet truer jernbanekn  tpunktet Salsk. Frem til morgen fortsetter langs Rostov-Kaukasus jernbanonettet. I det nordlige Kaukasus har russene idag erobret endestasjonen Tsjerkesk 165 km s   for Armavir. Idag fortsetter fremrykningen i retning mot Armavir.

300 offiserer eller 3000 soldater er falt eller tatt tilfange det siste d  gn p   dette frontavsnittet.

Det tyske folk blir litt etter litt gjort kjent med den fortvilte stilling den sjette arm   befinn r seg i. De inng  mmer selv at denne arm   nu angripes fra alle kanter. I krigskastingen igår aften sa den tyske militerkronik  r at de sovjetrussiske tropper hadde besatt en rekke av de viktigste sambandslinjer som fører fram til den sjette tyske arme foran Stalingrad. Han tilskrev tyskerns vanskelige stilling i Russland mangelen p   soldater i mange viktige stillinger p   Østfronten. Han sa videre at russene var operert i bruk av nye v  ben. Han nevnte også at stillinger som i s  eblikket var av mindre betydning m  tte avgj   tropper til de mer utsatte st  or v  en hensyn til den risiko-dette eksempli kunde medf  re. Han nevnte ogs   at man m  tte komme do spesielle St  tzpunkter tilhj  lp. Som St  tzpunkter nevnte han spesielt Velikiie Luki og området foran Stalingrad. Han nevnte likevel at Velikiie Luki hadde vært p   russenes hender i 19 dager og heller ikke nevnte han Hitlers ordre om at Stalingrad skulde holdes. Han sa heller ikke noe om at hele garnisonen i Millerovo var blitt utslettet. Og tilslutt nevnte han heller ikke at skerne holdt stillinger ifjor vinter som de har m  ttet opp i år.

En italiensk kronik  r sier at det er intet som tyder p   at de kraftige russiske angrep har tatt av. Russene angriper stadig med stor voldsomhet.

Afrika: I Tripolis har den 8. britiske arme rykket fram i retning mot Tripolis. Montgo-mery rykker fram p   50 km. bred front, den ene delen av hans trop  r rykker fram langs kysten, den andre inne i landet. Dagens komunikat melder om god fart i fremrykningen, Misurata og Garibaldi er passert. Franske tropper er tront 140 km. s   for Tripolis. Den 8. arme er n  r 80 km. sydvest for Tripolis.

Kairokommunikat melder at man har hatt kontakt med den rotirende flende. Der er foretatt allierte flyangrep mot Sfax, Gabes og Lampedusa og n  l p   Sicilia. Dagens komunikat fra Tunis melder om prinserangrep mellom Goubellat og Medjem el Bab. De franske styrker kjemper her.

I Middelhavet er et forsyningsskip sunket mellom Sardinia og Tunis.

I Stillehavet har amerikanske undervannsb  ter sunket fem japanske skip.

Desuden er der senket 1 transportskip, 1 destroyer, 2 lastob  ter og et lite patruljefart  r.

Fra Mac Arthur's hovedkvarter melderdes at Sanananda er tatt.

Den britiske lystkommandos torpedoto i forsyningsskipet utenfor den hollandsko kysten, mens andre britiske fly la miner i fiendtlige farvann. Om flyangrepet p   Berlin m  ldes ytterligere at angrepet s  sistent ble foretatt med like store styrker som natten i forvegen. Det heter videre at den skade som ble anrettet var like stor som forr  ende natt. Den amerikanske avis Cincinnati Inquirer skriver at Berlin har f  tt f  le hvad luftangrep vil si og at tyskerne ikke kan gi hjemmekrigen den tr  sten at angrepen vil avta, de vil tvertom g  e etterhvert. N  r de nettopp begynt.

Utenrikskronikk ved dr. Arno Erding tirsdag 19. januar 1943.

I de siste dagene har det vært store nyheter fra Østfronten. Igår aften kom det russiske kommunike om at beløringen av Leningrad var brutt. Russene gikk til angrep på byen fra Schlisselburg og fra Volchov, og brøt seg gjennom de sterkt befestede tyske stillinger. De rømmede stillinger fortsetter ved Schlisselburg, tyskernes nækkstellingspå jernbanen til Leningrad. 1. september 1941 forsøkte tyskerne å ta byen ved storm, men forsøket måtte oppgis etter mogot store tap dengang, løs 200 mann. Men han regnet med at byen ville bli tvang til å overgi seg iløpet av vinteren på grunn av manglende tilførslor. Russene har i mellomtiden evakuert to tredjedeler av civilbefolkingen. Fugjøringen av Leningrad vil ha stor moralisk betydning fordi byen barer Lenins navn, og selvom den ikke er hovedstad har den en sentral plass i russernes hjertor for den store rolle den spilte under revolusjonen.

Byens beleiring har kostet tyskerne fire divisjoner. Tyskerne gjør mislykte forsøk på å tilbakobre Velikiie Luki. Det meldes om nye russiske offensiverasjoner på dette frontavsnittet. Russene har åpnet en ny offensiv syd for Voronesj under general Bolikov. De har full kontroll over jernbanen fra Voronesj til Rostov. Russene opererer her i et jo dbruksdistrikt. Kampen gjelder herd tyske forbindelseslinjer til Donets og Rostov. Samtidig har russene fortsatt fremgangen langs jernbanen her og or nådd fram til Kamensk. Herfra er det ikke langt til neste jernbanestasjon Likaja, hvor jernbanen fra Voronesj og Rostov krysser jernbanen fra Stalingrad til Donets. Russiske tropper trenger også fram langs Stalingradjernbanen og langs Don. Der er blitre kamper hvor elvene Don og Rostov møtes. Russene har stått på meget sterkt motstand. Her har tyskerns fordelen av et forholdsvis godt jernbanenett. Rostov kan vanskelig erores fra øst fordi det hverken går jernbane eller vei over Don. Den må enten erores fra syd eller nord. I syd har russene trengt fram videre langs jernbanen fra Stalingrad mot Svartehavet og nærmer sig den viktige stasjonsby Salsk. Derfra går det en jernbane nordvestover mot Rostov. Denne offensiv truer med å avskjære de tyske tropper i Kaukasus. Armeen fra Kalmyksteppen har fått forbindelse med armen i Central-Kaukasus. Det angripes på bred front og russene rykker inn på den nordkauasiske slette. Når russene erober Armavir kommer tyskerne i det østlige Kaukasus i en vanskelig stilling. De tyske tropper foretar en plannmessig tilbaketrekning i retning av Rostov. Dette betyr at dem må oppgi sine gode vinterkvarterer i fjollene i Kaukasus. Samtidig trues den sjette tyske armé i Stalingrad med fullstendig utslettelse. Russene hevder at der av 22 divisjoner med 300 000 mann bare er igjen mellom 80 og 100 000 mann. For noen dager siden opfordret russene tyskerne til å overgi seg på meget ørefulle betingelser, men det blev avslått og jostene av den sjette armen trues nu med hel tilintetgjørelse. Der er store lagre av våben og ammunisjon i byen men soldatene mangler mat. For to uker siden kunde en tysk fange fortelle at de hadde spist op hele det rumenske kavaleriet. Tyskerne har forsøkt å bringe mat til byen i store transportfly men dette er vanskelig gjort etter at russene har erovert en av de viktigste flyplasser. Russene meldte at der ikke merkes noe tegn til moralisk sammenbrudd hos tyskerne. Det er ikke mange som blir tatt tilfange og der er tegn som tyder på at tyskerne i Stalingrad vil kjemp til siste mann. Berimot er der adskillig tegn til svikt blandt vasalltroppene, først og fremst blandt rumenene. Der har vært over 300 000 rumenske tropper på den russiske front. Der er bare noen få divisjoner tilbake i Romania og jordbruksrådet blir tappet for betydelig arbeidskraft. Det kommer stadig melding om indre uro i Romania. Hitler har etter begått den feil å unngå vurdere Russlands styrke. Tyskerne var bedre forberedt på vintrfelttoget i år enn ifjor. Hitler har gått ut fra at man i år i likhet med ifjor kunde stanse offensiven ved å holde de såkalte pinnsvinstillinger som bandt de russiske styrker, mens hovedstyrken av de tyske tropper ble trukket tilbake til vinterkvarterene for å hvile. Men det er ikke gått etter beregningene. Denne gang angriper russene på mange frontavsnitt på engang og mange pinnsvinstillinger er ødelagt. Tyskerne er blitt overrasket over at russene har vært istrand til å mobilisere så store ressurser. Russene har gjort det taktisk riktige nomlig å holde sine reservører tilbake til det rette øyeblikket. Det var en tid i høst da Stalingrad var sterkt truet og der kunde vært tale om å sette inn reservene men de behorske sog, og ophidde derved å føre den tyske hæreløselse bak lyset. Fjorårets strenge vinter var ifjor til fordel for russene, men i år gleder vi oss over at vinteren ikke er for hard til å stanse den russiske offensiv.

L O N D O N - R A D I O

Nr. 10.

Torsdag 21. januar 1943. kl. 18.30.

3. A.R.E.

Nordafrika. Den britiske armé okkuperte Mers og Tarhuna i går, og er i stadig kontakt med Rommels rettende styrker. Den allierte armé står nå foran Tripolis murer. Etter transporter og baser i kampområdet. Støttepunkter bak fronten er også blitt kraftig angrebet fra luften, og det meldes om nye angrep mot havnen i Tripolis og flyplassen Castel Benito, syd for byen. Meldinger fra frontkorrespondenter tyder på at Rommel har slått fra til motverge er den forsvarlinje som franskmannene i sin tid bygget 10 km innefor grensen av Tunis. En britisk flyver forteller at landeveien fra Tripolis til Zuara er blitt et rent paradis for flyvere. Veien er blakert kilometer etter kilometer av ødelagte tyske og franske styrker sydvest for Pont du Fahs, hvor de har vunnet en del terren. Siden i skinn ble ødelagt at et torpedofly utenfor Tunis, og et annet fly senket et skip i samme område. I tillegg til dette kommer de skip som er sunket i Egeerhavet ifølge gardsdags meldinger.

Russland. Det russiske kommunike idag melder om nye vellykte framstøt på alle frontene. I jernbanen fra Stalingrad til Svartehavet, 32 km fra Salsk. Under kampane om denne by satte hårde kamper som varte tre dager. Rostov er nå truet fra Nord, øst og sydøst. Nord for Rostov rykker to russiske kolonner fram mot Likaja. Den ene kolonne rykker sydover fra Kamensk, som nylig ble erobret, og den andre kolonne rykker fram fra øst. De russere som rykker fram mot Rostov fra sør står nå omkring 60 km fra Armavir. Syd for Voronesj visjoner i Voronesjområdet trekker seg stadig sammen. Dagens Moskva-kommunike melder at russiske troppen har inntatt Belokorakino på jernbanen fra Valuiki, og rykker hurtig fram i retning av Kuciansk. En britisk krigskorrespondent skriver at de varende aksestyrker salltropper, og man kan derfor ikke vente så innhitt motstand i dette området som ved Stalingrad. Rumenerne har allerede vist ute, men heller ikke tyskerne slippet billig denne sektor. De fiendtlige styrker i Ostrogojk or forlengt ute av verden, og byen er for Velikiie Luki. Fra Leningradfronten blir den russiske offensiv opprettetholdt, og korridoren til byen er blitt mero utvidet. Det melder om heftige kamper for kontrollen om jernbanen syd og sydøst for byen. Det russiske folk hedrer idag minnet om Lenin, som døde for 10 år siden. I sin ledende artikkel i dag skriver Times at general Sjukovs heltemodige forvar av Lenins by, Leningrad, er en framragende krigsbedrift, og framfor alt en seier for den menneskelige ånd. Under låne- og leieloven har Storbritannia og Amerika inntil 1. januar 1943 levert Russland 5800 tanks, og 600 fly. I følge en melding til London er den nye jernbanen tvers igjennom Irak nå ferdigbygget. Dette framholdes på militært hold at denne jernbane vil komme til å spille en betydelig rolle for forsyningene til Russland.

Flyangrep. Det flyv. bare få tyske fly over den britiske kyst i natt, og det ble anrettet et skader. Et siste jagtfly ble skutt ned. Det ble meldt at norske jagere var med på å slå til de tyske jagere som rifløy innover Londonområdet. Flyalarmen går var ingen opplevelse av en børneskole ble truffet. 41 småbarn og 5 lærerinner ble drept. 50 barn er kommet skade, som det alltid blir når bomber blir sluppet ut på målfå. Dette er sannheten om det "seierrike" tyske dagslysraid på Londonområdet.

McArthur's styrker fortsetter fremrykkingen. Allierte fly har angrepet mål på New Guinea, Ny Britain og på Timor. Under et mislykket angrep mot Calcutta ble to japanske fly skutt ned. Sydamerika. Som kjent av Chile avbrutt den diplomatiske forbindelse med Tyskland, Italia og Japan. Det skjøtt president Rios og hans regjering var tatt, har valgt bifall i alle de allierte land. Argentina er nå det ene sydamerikanske land som ikke har erklart krig mot Tyskland. Argentina er også et av de sør-amerikanske land som ikke har erklart krig mot Argentina. McArthur's styrker er fullstendig, men ikke lysende. Filmen "Commandos strike at dawn" overdenspremiere. Filmen handler om Norge, hovedrollen spilles av den kjente skuespiller Paul Muni. Filmen har fått overstrømmende kritikk i den amerikanske presse.

Mappe 41
Ekspl. 11
Årg. 1943
O. V.

36. Årg.

8 FEB 1943

L O N D O N - R A D I O

Nr. II.

Søndag, 24. januar 1943 kl. 18.30.

DIREKTØR FINN DAHL i Norsk Arbeidsgiverforening, som forlot Norge 11. oktober 1942, har nylig holdt et foredrag i London, som vi gjengir delvis:

2.
Direktør Dahl tok sitt utgangspunkt i Steinbecks bok "The moon is down". Her skildres et folk som blir okkupert og stilt overfor alle de problemer dette medfører. De er i tvil om hvordan de skal stille seg. Skal de by okkupantene sigaretter eller hard motstand? Okkupantenes oppførsel løser vanslene. Et NEI stiger til og større deler av folket. Et sterke og sterke NEI.

Foredragsholderen skildret tyskernes og nazistenes mer eller mindre utspekulerte forsøk på å smigre og lokke det norske folk over til nazismen. Denne første epoken var slutt i og med at Quisling blir ministerpresident. Den er interessant, fordi den viser at propaganda, invitiasjoner og forespøiling av en stor plass i "det nye Europa" liten effekt hadde på det norske folk. - Allerede fra første dag kom lederne for Arbeidsgiverforeningen og Arbeiderenes faglige landsorganisasjon i berøring med okkupantene. Representanter for arbeidsledere ble invitert til Tyskland. De avslo, invitasjonen ble gjenlagt mere intens. Like etterpå ba tyskerne om at arbeiderne skulle bli undervist i tysk og om bidrag til dette. Det ble avslått. - Da det ble sagt om å innføre "førerprinsippet", reagerte arbeidsgivere og arbeidere spontant. Her gjaldt det ikke bare et enkelt krav. Det gjaldt et prinsipp: Selvbestemmelsesrett for nordmenn på norsk arbeidsplass.

Arbeidsledigheten forsvant i Norge på grunn av tyskernes storstilte befestnings- og veianlegg. Veianleggene vil komme landet til gode; befestningsanleggene derimot er bare en trusel mot landet idag. Eventuelle arbeidsledige ville bli sendt til Tyskland. Det var noe som ganske tidlig ble kjent. Å være arbeidsledig var derfor ensbetydende med fare for å bli sendt østover. - Industrien som helhet ble mer og mer kontrollert av tyskerne. Opprettholdelsen av 48-timer-uken eksisterte nærmest på papiret, men da tyskerne ved et flertall bedrifter for en tid siden forlangte en ytterligere økning av arbeidstiden, sa både arbeidere og arbeidsgivere Nei. Tyskerne bøyde seg da de fikk høre årsaken: Mangel på mat. -

Materialtilgangen er temmelig vilkårlig, selv for bedrifter som arbeider direkte for tyskerne. Dette medfører ofte usikkerhet i beskjeftegelsen. Tyskerne har motsatt seg enhver lønsøkning. Arbeiderenes faglige landsorganisasjon har gang på gang fremsatt krav om kompensasjon. Arbeidsgiverforeningen har også villet gi tillegg til arbeiderne. Tyskerne har avslått. - Arbeidsgiverne og arbeiderne forstod hverandre før krigens. Og det er kanskje ikke noe som irriterer tyskerne mer enn det. For det var her NS bl.a. skulle brukes. Tyskerne regnet med at en bitter kamp skulle gå mellom arbeidsgiverne og arbeiderne. NS skulle gripe inn og rydde op til fordel for alle parter. Splittelsen mellom arbeider og arbeidsgiver forsvant derimot i vesentlig grad etter 9. april, og NS "foreningsaksjon" kunne ikke gjennomføres, til stor ergrølse for dem.

Den ringe tilslutning som NS har blandt arbeiderne, kom klart til syn i en bedrift som var blitt påtvunget en NS-taler. Av bedriftens 1900 arbeidere var det en eneste til stede, og det til tross for at man hadde full betaling mens foredraget pågikk.

Arbeidsgivere og arbeidere nektet først blankt å sende representanter til det påtenkte "riksting". Senere ble det innkalt til møter med tyske administrasjonsoffiserer, hvor det ikke var tale om forhandling. Tyskerne brukte et voldsomt språk og framholdt at nordmennenes neglisjering av "rikstinget" var en hån mot tyskere o.s.v. De konkluderte med at de forskjellige ledere for de forskjellige organisasjoner skulle få føle det hvis de ikke sendte representanter.

For denne truselen bøyde nordmennene seg. Men akSJonen virket allikevel. "Tinget" ble utsatt.

Foredragsholderen kom også inn på forholdene ellers i Norge. "I februar slukner ovnene i Norge", sa han. Og han underbygde dette med sitt inngående kjennskap til de tilstedsvarende mengder av brensel og de vanskelige transportforhold.

Som eksempel på kjøttituasjonen nevnte han at han hadde hatt ett kjøttmåltid i løpet av åtte måneder. "Alt for tyskerne og deres venner," er det slagord som Norges herskere lever etter - noe som kom klart fram når man så Bergenstøget bruse inn i Oslo. - seks vogner "Für die Wehrmacht" - en for nordmann.

Og terroren er ikke blitt mindre. Det er snarere omvendt. Men folk bøyer seg ikke. Og båndet mellom de enkelte mennesker og klasser blir sterke og sterke. Man hjelper hverandre. Man håper på og lever for den dagen da man skal se selve tegnet på friheten: HANS MAJESTETS KJEKOMST ---

Russland. Russerne melder om framgang på alle frontene. I Kaukasus har russiske kolonner presset seg videre framover etter å ha inntatt den viktige tyske basis Armavir på jernbanen mellom Baku og Rostov. Byen er et jernbaneknutepunkt og utgangspunktet for en sidelinje i sydvestlig retning til det store oljefelt ved Maikop, som er en av tyskernes viktigste baser i Kubanområdet. Erobringens av Armavir betyr at tyskerne i traktene omkring Maikop og ved Tuapse er i fare for å bli avskåret. Russerne har drevet tyskerne over 300 km tilbake siden Mosdok falt for 20 dager siden. Lørdag ble det meldt at Salsk som er nøkkelstillingen for operasjonene i Syd-Russland er inntatt av russerne. De neste mål på jernbanen Baku-Rostov er byene Kropotkin og Tiforetsk som begge trues fra Armavir og Salsk. - Fra Nord Kaukasus meldes at det er tatt flere fanger og mørke bytte. - Nord for Rostov nærmer russene seg Vorosjilovgrad. Offensiven fortsetter på Voronesj-fronten. Russerne har nå erobret Volokonovka, 40 km NV for Valuiki og på grensen av provinsen Kursk. Ytterligere 12000 tyske tropper og leiestropper er tatt til fange på Voronesj-fronten. I alt er det tatt 64000 fanger i dette avsnitt siden offensiven begynte. Lenger mot syd fortsetter framrykningen mot Kupiansk i Donets-bekkenet. Den tyske kringkasting uttalte idag at alle meldinger tyder på at de russiske angrep tiltar i voldsomhet. Den russiske øverstkommanderende i Stalingrad, Vokosovski, har sendt et telegram til Stalin, hvor det heter: "Løkken rundt fiendens hals strammes stadig til. Den dag er mer forestående da hele Stalingrad-området vil være renset for fiendtlige tropper. Moskva-kringkastingen opplyser at en tysk bataljon med unntakelse av et kompani har overgitt seg på Stalingrad-fronten.

Nordafrika. Den 8. britiske armé rykket inn i Tripolis i grålysningen lørdag morgen, og er nå kommet i kontakt med fienden vest for byen. Etter 72 timers intense angrep minsket de allierte luftstyrker igår sitt press etterat fienden i all hast trakk seg tilbake. I løpet av fredag natt ble fiendens stiligste landingsplass angrepet, og det ble forårsaket store branner. Allierte fly foretok dagslysangrep mot mål på Sicilia. Ifølge meldinger fra korrespondenter er tyske fly ikke så over kampområdene. Etter krigens begynte har tyskerne tapt 6000 fly i Midtosten. 3 til av altsaas skip er sunket av undervannsbåter i Middelhavet. - Det britiske ingeniørvespen er nå i gang med å reparere havnen i Tripolis som har lidt stor skade. Cordell Hull uttalte igår at den britiske erobring av Tripolis er en av de viktigste og betydningsfulleste begivenheter i denne kriga. - Moskva kringkaster uttalte i anledning av erobringens av Tripolis. "Denne seir bærer bud om de britiske armeers ~~Vokosovski~~ styrke. Den viser at Rommel ikke hadde tilstrekkelig styrke til å organisere et forsvar og at hans planmessige tilbaketog gikk over til flukt, og forteller at han ikke var i stand til å grave seg ned på noen av de steder som lå på hans rettrettevei." - Et tysk kommuni~~vo~~ke inntømmet igår av Tripolis var tapt. "Tripolis er blitt evakuert uten kamp", heter det i kommunike.

Italia. Den italienske propagandaminister har nylig uttalt at Italia nå er mørke truet av fiendtlige styrker enn noensinne før. - Italienerne har hittil mistet en halv million soldater på de forskjellige krigsskueplasser. I Nordafrika har de mistet 450000 mann, derav 250000 fanger. I Russland har de mistet 40 - 50000. Og siden desember har Italienerne hatt nye store tap syd for Voronesj.

Flyangrep. Fredag ble oljeanlegg og flyplasser i Vest-Europa angrepet av allierte fly. En norsk flyver skjøt ned to tyske fly. Det britiske flyvåpen angrep i natt mål i Vest-Tyskland og rettet nye angrep mot den tyske ubåt-base ved Lorient. Det britiske luftfartsdepartement melder at sikthatten over Lorient var god, og i løpet av 20 minutter ble det kastet ned store mengder brann- og sprengbomber. De flyene vendte hjem, var store branner i gang, 3 britiske fly tapt. - Nidaros m.m. om dagslysangrep med store styrker av allierte fly. I et felles britisk-amerikansk kommuni~~vo~~ke blir det meldt om gode resultater. Det ble gjort omfattende angrep mot tysk transportvirksomhet, og andre mål i Belgia og Frankrike. 9 allierte fly gikk tapt. - Det var ingen tysk flyvirksomhet over Storbritannia inatt.

- Det britiske admiraltet melder at undervannsbåten Traveller er gått tapt. Det fjernes Østen. Hole Panua-området på New Guinea er nå på de alliertes hender. Fienden er blitt tilføyet store tap. 5 japanske fly er skutt ned og to skadet under en luftkamp. Japanske flyplasser i Burma er angrepet.

- Den nye tyske minister i Stockholm, doktor Carl Thomsen har bl.a. fått i oppdrag å sørge for forbedret forholdet mellom Sverige og Tyskland, og spesielt seko å undømttrykke kritikken i den svenska presse om tilstanden i Norge. Dessuten skal han prøve å få skret leveransen av journalmål til Tyskland.

Prinsesse Juliane av Nederland påkjenner side med en tredje datter. Begivenheten fant sted i det hollandske kongehuset. Hun kunde bli født på hollandsk grunn.

KART OVER RUSSLAND

Hvorfor kom Rudolf Hess til England.

Helt siden Hitlers stedfortreder Rudolf Hess - en av de tyske nazipartis mest fremtredende menn og en av der Führers mest intime medarbeidere - laget verdensnæringen ved å fly til Storbritannia, har offentligheten naturligvis beskjæftiget seg med begivenheten. Utallige antydninger og gjettninger har vært fremsatt i denne forbindelse, og der har gått hårdnakede rykter om at Hess kom hit som en utsending fra Tyskland med et spesielt oppdrag.

Spørsmålet har i disse dager fått fornyet aktualitet ved at der fra russisk hold - riktignok ikke offisielt - har vært reist kav om at Rudolf Hess burde vært tiltalt og straffet på det nærværende tidspunkt i samsvar med de retningslinjer som i disse dager er trukket opp for behandlingen av de nazistiske krigsforbrytere. Når spørsmålet er reist i en russisk presse, skjer det bl.a. under henvisning til de fryktelige grusomheter som den nazistiske krigsførelse har ført med seg.

Etter hva Norsk Tidens erfarer på autoritativt hold i London er man imidlertid ikke enig i dette syn her, idet Hess kom hit før Hitler gikk til angrep på Sovjetunionen og altså var i England før der inntrådte krigstilstand mellom Tyskland og Russland. Det opplyses at Hess er i sikker forvaring og behandles som krigsfange på vanlig måte, og han vil i tidens fulle få den dom han fortjener.

Det opplyses videre i London at en avgjørende årsak til at Hess fløy hit, var at han skulle søke kontakt med høystående kretser her i landet og informere britene om det foreste ende tyske angrep på Russland, samtidig som han skulle gjøre seg til talsmann for at England burde forholde seg passivt overfor Tyskland, mens Hitler fikk ryggen fri til å gå os på Sovjet.

I sitt fantastiske overmot regnet den engere krets innen nazistene med at dette utrolige forsøk med Hess som utsending skulle lykkes.

Da det ble Nord-Afrika, ikke Norge.
NORSK TIDEND skriver:

Den måte hvoropå forberedelsene til Nord-Afrika-ekspedisjonen ble hemmeligholdt, er allere vord. Det fortelles således at to uker før general Eisenhower fløy sørover, sendte han sin adjutant på rundtur i magasinene i Londons West End for å kjøpe utstyr til opphold i arktisk klima. Flere amerikanske og britiske avdelinger ble utlevert utstyr som bruktes til ferd i polarstrøk. I hemmelighet ble det bedrodd at invasjonen av Norge forestod.

General Eisenhower etterlot imidlertid sitt polarutstyr i London, og noen timer før troppeene ble innskipet, fikk de sitt arktiske utstyr ombyttet med tropoutstyr. Mangfold ble i høy grad forbautset, idet de hadde fått "tip" om hvor ferden skulle gå; det var fra aller beste hold antydet muligheten for et dot kanhende var Norge turen skulle gå til denne gang. Og det hadde ingen noe imot.

Daily Mirror forteller at dette rylte var så vedholdende at mange journalister kjøpte tvikt undertøy for vinterferden til Norge; andre pakket også ned i sokken en liten ordbok og instruksjon om hvorledes man i en fart skal kunne klare seg på norsk. En krigskorrespondent undret seg lenge over om han også skulle ta med seg ski.

Vi kan bare tilføye et håp om at han får bruk for Norges-utstyret neste gang. -

Løytnant Ljudmila Pavlitsjenko. - En solvbiografi. -

Forfatteren av denne artikkelen er den berømte kvinnelige geriljisten Pavlitsjenko, som for tiden oppholder seg i Storbritannia. -

Jeg er fra Ukraina og ble født i Bjelaja Tsjerkov ikke langt fra Kiev for 26 år siden. Hvorledes mitt liv har artet seg?

En kvinnelig, engelsk journalist spurte om jeg alltid hadde hatt guttefrisyre. Dette spørsmålet moret meg. De fleste av våre allierte venner antar noleg, som den kvinnelige journalisten, at de russiske kvinner er noe manfolkaktig, som figurmen er skapt for krig. Hadde det bare vært slik? -

Nei, mitt liv har ikke artet seg som en målbevisst og stadig trening for krig. Jeg var interessert i historie, og i 1937 begynte jeg på Kiev universitet. Den gangen drømte jeg om å bli en berømt videnskansmann. Og dessuten drømte jeg mange andre ting. Istedenfor er jeg blitt en frislytter.

Man glommer ikke så lett det første mennesket en drepte. Vi lå utenfor Odessa, og noen hundre meter bortenfor oss holdt noen rumenere på å grave en skyttergrav. Vi hadde lite ammunisjon, og vi kunne derfor bare skyte hvis vi var sikre på å treffe.

- Kan jeg skyte? spurte jeg lederen vår.

- Bare hvis du er sikker på å treffe, svarte han.

Jeg traff den jeg siktet på. Han slo ut med armene og ramlet ned i graven, som han selv hadde gravd. Denne heldige ilddåpen bidro meget til at jeg fikk selvstendige oppgaver senere.

Det er ikke så lett dette arbeidet som vi utfører. Det er heller ikke så romantisk.

0407
0.4.2.20/43

Mappe 41
Ekspl. 12
Arg. 26/43
O.V. 230/43
J.M. 3.årg.

LONDON - RADIO

Nr. 12.

Tirsdag 26. januar 1943 kl. 18.30.

Vi må bevege oss ut i stilling mens det ennå er mørkt - om sommeren vil det si i halv fem tiden - og vi kan først vände tilbake når natten er kommet. Å ligge nesten urørlig i ca. 18 timer fordrer stor selvbecherskelse og trenings. Den minste bevegelse kan bety døden. Selv er en aldri mer enn to dager på det samme sted.

Avdelingen vår kjempet ved Odessa. I kommunikeene stod det at styrken vår, som bestod av 150 kvinner og menn, i løpet av 20 dager hadde drept 1080 tyskere og tysk-allierte. Selv har jeg trent 80 geriljister, som krediteres for over 2000 tyskere.

Tyskerne frykter gerilja-avdelingen. Gang på gang har det hønt at tyske fly og tysk artilleri er blitt satt inn for å ødelegge noen få geriljister. Da vi lå ved Sevastopol, kjente tyskerne ikke bare avdelingen vår, men også navnene våre.

Det hendte rett som det var at den tyske høyttaleren kungjorde: - Pavlitsjenko. Kom over til oss. Vi vil gjøre deg til virkelig offiser.

Da ikke denne taktikken førte fram, brynte høyttaleren å rope ut: - Pavlitsjenko. Hvis vi tar deg levende, skal vi skjære deg i 309 stykker.

Dette tallet 309 var hentet fra et flygeblad som kungjorde at jeg hadde likvidert 309 tyskere...

Den kvinnelige engelske journalisten styrte meg også om hva jeg følte når jeg drepte tyskere. Jeg fortalte henne hva jeg tenkte:

- Tyske soldater droper være menn, kvinner og barn.

Døde tyskere er hirmøse. Når jeg dreper tyskere, redder jeg derfor liv. Noen vil kalle dette en enkel moral, men kan noen kalle dem uriktig?

Russland. I en dagsordre i går kveld sa Stalin at den russiske hær i de to månedene offensiven har vart har brutt i gjennom de tyske linjer på bred front. 202 fiendtlige divisjoner er blitt slått på flukt, det er tatt 200 000 fanger, 13 000 kanoner og store mengder annet krigsmateriell seier. Vår offensiv fortsetter. - Det meldes om nye russiske framstøt på alle fronter i erobret. Den kolonne som rykker fram fra Armavir nærmer seg nå Kropotkin, mens en annen kommer, som rykker fram fra nordøst truer Kfopotkin og Tjikoretsk. Ved nedre Don er 8 steder til intatt av russerne etter voldsomme kamper. I et særkommurike i går kveld ble det meldt at russerne har utslettet det tyske bruhode på østsiden av Don i Vorobesjområdet. Russerne har rykket fram sydvest for byen. I alt 75 000 fanger er tatt i dette området. I følge en Stockholmsmelding er det foretatt nye russiske framstøt på Petsamofronten. De fiendtlige linjer er gjennombrutt. En ny stor alliert konvoy kom nylig fram til Murmansk med forsyninger. Konvojen hadde ingen tap. - I går kveld måtte den tyske militærkronikør, general Dietmar, innspørre at tyskernes stilling ved Stalingrad var håpløs.

Nordafrika. Den 8. armé har fortsatt framrykkingen i Nordafrika, og allierte fortropper har erobret byen ez Sauia, som ligger 50 km vest for Tripolis. Fiendens forsyningslinjer er blitt overført av en britisk ubåt, meldet det britiske admiralitet. - Den øverstbefalende for de frie britiske styrker i Nordafrika, General Ryklot i går inn i Tripolis, der han oppslo sitt hovedkvarter. De første panservognstyrker, bemannet med folkene fra et tidligere kavalleri-regiment, ankom alledele lørdag morgen etter en lang kjøretur tvers gjennom ørkenen. - Montgomery har rettet en oppfordring til innbyggerne i Tripolitania om å opppta samarbeide med de nye myndigheter i vennerlig ånd; "denne krig er rettet mot den tyske og italienske arme, og ikke mot folket. Tripolitania var den siste italienske afrikaprovinss. - I Tunis har amerikanske tanks stoppet de tyske panserangrep.

Strandhogg. London opplyser at allierte land- og sjøstridskrefter har foretatt et uhyre voldyktig strandangrep på norskekysten. Det bemerkes at de unødviktige tyske meldinger åpenbart er utsendt for å få aksalte data fra London. Der foretas stadig vekk liknende strandhogg som volder mye bry for det tyske kystforsvar.

Flyangrep. En stor styrke bombefly eskortert av mange skvadroner jagerfly angrep i går oljeverkene i Vlæssingen. Ett bombefly såmes.

Sør-Italia. Den øverstkommanderende for de amerikanske stridskrefter i Europa har overbrakt troppene til Hilsen fra president Roosevelt i anledning årsdagen for de første amerikanske troppers ankomst til Belfast, der det heter: "Det har skjedd store forandringer i dette år. Vi tenker ikke lenger nå på forsvar, det hører fortiden til. I dag og for fremtiden skal vi ange, resolutt, ubønnhørlig og knusende. Veien til Berlin er lang og hard, men vi skal gå den." Daily Telegraph skriver i en informert artikkel at de allierte nasjoner er i ferd med å fatte vidtrekkende beslutninger, for det første av strategisk art, men for det annet også engående gjenreisningsarbeidet etter krigen. "Vi er overbevist om at disse avgjørelser vil bety innledningen til døassyrpet mot de fascistiske og nazistiske makter", heter det i artikkelen, som slutter slik: "Noen av de viktigste beslutninger vil bli offentliggjort meget snart."

Sverige. Et sosialistisk medlem av den svenske riksdag har nylig kritisert at Sverige ikke har noen diplomatisk representant hos den norske regjering i London. Han uttalte videre at det blant svenske arbeidere råder stor misnøye med den tysk-svenske transittavtale som tillater tyske soldater på permisjon å reise gjennom svensk territorium. - En rekke røster har likeledes heftet seg i svensk presse mot transittavtales, som sies å være blitt misbrukt på en måte som er uforenlig med svensk nøytralitet. - Den svenske regjering har fått en ammending om å fremkomme med forslag til lov mot den anti-semitiske propaganda i Sverige. I motiveringen sies blant annet at det står en sterkt svensk folkeopinjon bak dette krav.

Tyskarsbeidere. En utenlandske arbeider som er vendt tilbake etter 1½ års arbeide i en tysk rustningsfabrikk forteller at forholdene dernede stadig hør forverret seg. Han arbeidet i en så kalt "mønsterbedrift" for fremstilling av tanks. Den beskjeftiget vesentlig utenlandske arbeidere, som bodde i stenbarakker. Maten besto mest av poteter og svart brød. Alle ble strengt overvåket at tyske politifolk med blodhunder. Den korta fritid overvåktes ikke annet til tvungen gymnastikk. Der forekom flere rømningeforsøk, men de fleste mislyktes; de innhenteble brakt bort og en så siden intot til dem. Behandlingen av de forskjellige nasjonaliteter var uhyre varierende. Polakker, som bar et stort "P" utenpå jakken, ble behandlet verre enn hunder. Franskmennene ble til å begynne med behandlet ganske pyntelig, men da de etter langtiden i Nordafrika sang "Marseillaisen" og jublet, ble behandlingen meget strengere. Overføringer av taler av Hitler og andre naziledere måtte påhøres, mens bevepnede politimenn sto vakt langs veggene. Blant de få tyske arbeidere ved bedriften var stemningen slatt merkbart om siden 1941. - Kl. 3 inatt blir det sendt ut en viktig særmedding på engelsk, fransk og italiensk over alle BBCs europeiske stasjoner.

En nordmann som i lengre tid har oppholdt seg i England forteller på vår forespørrelse om det norske administrasjonsapparat i London:

Norge har sin egen administrasjonsbygning i nærheten av Hyde Park. Vi er jo så lykkelige at vi har vår stolte handelsflåte i virksomhet for Norges og de allierte sak, og den skaffer oss så mange inntekter at Norge selv kan betale alle sine utgifter, også avdrag og renter på statsgjelden. Norge er derfor på sett og vis gunstigere stillet enn f.eks. den hollandske, og langt bedre enn den belgiske, polske og tsjekkiske regjering og den franske nasjonalkomite. De arbeider jo for samme sak, men de er avhengig av kredit og har følgelig heller ikke den bevegelsesfrihet som den norske regjering kan dorfors arbeide mer bevisst og på lengre sikt for Norges sak.

- Er flåten svært redusert?

- Det er bedre enn mange frykter. Det er offisielt kjent at nokså nøyaktig 35 prosent er sunket, men stadig har vi 2½ million tonn som hver dag gjør sin tjeneste på verdenshavene. Og den gjør et strålende arbeide. Det er fremdeles slik at den norske sjømann er først. Det kan vi trygt si etter all den rosen vi får i disse dager. Norske skip seiler således over 40 prosent av all den oljen som England bruker. Dette forhold gjør selvsagt vår stilling sterk.

- Hvordan er det med ryktene om "Sleipner"?

- "Sleipner" har det stadig bra og er i tjeneste. Jeg har selv vært ombord i den for ikke så lenge siden. Det er en prektfull båt, bygget av Norges beste fagarbeidere på statens eget verft. Det gikk jo frassagn om dens fart før 9. april. Jeg kan fortelle at den er i en måned bedre kondisjon nå. Maskineriet er forsterket, og det er lykkes å drive båten opp i en hastighet, som gjør den oppnåelig for enhver tysk overvannsbåt. Hele mannskapet er naturligvis norsk, og den har mange store, og fram for alt vågelige bedrifter på samvittigheten. Jeg kjenner de fleste av de fortellingerne som gikk om den hjemme, særlig høsten 1940. Megot av dem som hørtes mest ovenyrilig, var virkelig tilfelle. Hvor den opererer nå kan jeg ikke si, selvom jeg tilfeldigvis vet det.

- Hvordan lever ellers de norske i London?

- Utmerket. Vi har vært egne blad "Norsk Tidend" med Schanche Jonassen som redaktør. Det kommer 2 ganger om uken, og det slukes naturligvis i treningsleirene, i messene, i sjømannshjemmen og i alle de norske hjem som er bygget opp her borte. Så har vi ukebladet Fram som nå blir redigert av Nils Lied. Begge deler er kjærkommen lesning. I disse avisene får vi alt vårt Norges-nytt, og redaksjonene spør seg ikke for å skaffe oss det hurtigst mulig og best mulig.

- Hvordan ser den almindelige englander på krigens varighet?

- De fleste roger med tysk kapitulasjon til høsten 1943. En tredjedel mener vi må gjennom en vinter til og at fredsklokken først ringer våren 1944.

I en AT-leir et sted i Norge ble det nylig arrangert en aftenunderholdning, hvor det gikk temmelig livlig for seg. Det sluttet med at guttene bombarderte et bilde av Quisling som hang i forsamlingssalen, med råte poteter. Leirsjefen kom til stede og spurte rasende om guttene ikke visste hva de gjorde. Straffen for forhånsel av Føreren var minst tre års straffearbeide. - Da lød en stemme bakerst i salen: - Men vet du ikke at det blir minst tredve år på Bjørnøya for å henge opp et slikt bilde??

Nr. 13.

Onsdag 27. Januar 1943 kl. 18.30.

Alliert konferanse i Casablanca. President Roosevelt og statsminister Churchill har hatt møte i Casablanca i Fransk Marokko som har vart i ti dager. Til stede var også stabssjefene for de to lands væpnede styrker: fra amerikansk side Marshall, King, Arnold, Eisenhower og Maxwell, fra engelsk side sir Allan Brooke, Charles Portal, Mountbatten, Andrew Cunningham og Alexander. Det heter i det allierte kommunike som er utsendt om begivenheten at stabsoffiserne holdt stadige drøftelser, de møttes 2-3 ganger om dagen og de to allierte statssjefer ble nøya underrettet om forhandlingenes gang. Alle spørsmål vedrørende krigen hele verden over var gjenstand for en inngående behandling. Det ble satt opp oppgaver over alle hjelpe-midler som de allierte rår over, for å gi krigsførslene den størst mulige effekt til lands, til sjøs og i luften. Ingen av de hittidige interallierte konferanser har kunnet sammenliknes med disse langvarige diskusjonen. Det ble oppnådd fullstendig enighet om de planer og tiltak som skal gjennomføres i 1943 mot Tyskland, Italia og Japan for i størst mulig utstrekning å utnytte de fordelaktige vending begivenhetene tok i slutten av 1942. Stalin var også invitert til møtet, og hadde han kunnet komme, var det blitt holdt mye lengre øst. Men som øverstkommanderende for den russiske arme var det ikke mulig for Stalin under den pågående russiske vinteroffensiv å forlate Russland. Han ble imidlertid holdt fullstendig underrettet om alle militære forslag. USAs og Storbritannias statssjefer er fullt oppmerksom på den enorme krigsbyrde som Russland bærer langs hele den veldige østfronten, og det første mål for vestmaktene er derfor å befri Russland for en så stor vekt som mulig av denne byrde ved å slå til med størst mulig kraft på det fordelaktigste punkt. Også Chiang Kai Chek ble underrettet om de skritt som vil bli tatt for å støtte det tappert kjempende kinesiske folk. Selve hovedmålet for konferansen var, slik som det ble formulert av Roosevelt ved en pressekonferanse i Casablanca igår, den ting at Tyskland, Italia og Japan skal overgi seg uten betingelser. "Bare en slik avslutning vil kunne sikre verdensfreden for folkeno", uttalte presidenten. "Det er ikke det tyske, italienske og japanske folk vi vil ødelegge, men deres krigsfilsosofi". Churchill betegnet konferansen som den viktigste og mest vellykte konferansen han hadde vært med på. De to statssjefer reiser nå, etter å ha fullført planene for offensiven i 1943, hver til sitt for sammen og hvor for seg å sette planene i verk. - Blant de mange presseuttalelsor om konferansen, siterer vi her bare "Daily Telegraph" som skriver: "Etter forrige krig lyktes det Tyskland etter fortvilte anstrengelser til slutt ved å offre en mann, den tids Führer, å oppnå å være med å stille betingelser ved fredsslutningen, til tross for at det var militært slått. Senere oppfant man løsningen om "dolkestøtet". Det er ikke tvil om at de vil forsøke det samme også denne gang. Vårt svar er kravet om betingelseslös overgivelse". - Også Giraud og De Gaulle var til stede i Casablanca og konfererte med de allierte stabssjefer og seg imellom. De har utsendt et felleskommunike, der det heter at etter å ha utviklet synspunkter er de blitt fullt enige om veien som fører til målet: fiendens fullstendige nederlag og gjenopprettelsen av den franske frihet, alle franskmenn må slutte seg sammen og kjempe side om side med de allierte. Frankrike har nå oppnådd full anerkjennelse som likestillet med de øvrige allierte nasjoner, i virkeligheten har det ikke på noe tidspunkt opphørt å kjempe. Økonomiske og finansielle problemer er drøftet, og det er besluttet å etablere et permanent bindeledd mellom de kjempende franskmenn under De Gaulle og Nordafrika-organisasjonen under Giraud. - Eden opplyste idag at Storbritannia og Russland står i stadig kontakt med hinanden både når det gjelder strategiske spørsmål og etterkrigsproblemer i sin alminnelighet.

Flyangrep. Amerikanske flygende festninger og Liberator bombefly foretok inatt for første gang angrep mot mål i Tyskland. Sjømilitære anlegg ble bombet. Et nøyaktig kommunike vil bli utsendt senere idag. - Britiske bombefly har igjen angrepet den tyske ubåtbasis Lorient. En annen styrke angrep mål i Bordeaux. Ett britisk bombefly saknosa. Russland. Stalin mottok igår den amerikanske og engelske ambassadør i Moskva. - Dagens russiske kommunike melder at den omringede tyske arme ved Stalingrad nå praktisk talt er ute av verden. Det 66. tyske infanteriregiment er fullstendig utslettet, mens det 534. overga seg igår. Bare 12000 mann av de 22 divisjoner som talte over 200000 tyskere og rumenere er i live. Det russiske krigsbytte omfatter 1300 tanks, 3000 kanoner, 49000 motorvogner og 500 fly. Militærhistorien kjenner intet tilsvarende eksempel på omringelsen og tilintet-gjørelsen av en så stor hær utstyrt med de mest moderne våpen. Jernbanen vestover fra Stalingrad ble åpnet igjen idag i en strekning av 400 km.s lengde. - De øvrige frontavsnitt? Ved Voronej har russerne gjennombrøt flere beboede strøk. 1000 tyskere ble drøpt her i igår. Den styrke som rykker fram mot Kupiansk har inntatt nye stillinger. I Nord-Kaukasus fortsetter framgangen, 400 tyskere falt i Armavirområdet igår. De to russiske kolonner som rykker fram mot Tikhoretsk for å stenge den tyske Kaukasusarme inne, står nå begge bare 50 km fra byen. På Leningradfronten og i Volkovavsnittet fortsetter den russiske framgang. Goriljatropper som opererer bak de tyske tropper i Ukraina har ødelagt tre tyske troppetog.

Nordafrikka. Den 8de armé har rykket videre fram i Nordafrika, og har oppnådd kontakt med Rommols bataljoner vest for Zuaia. Fienden trekker seg tilbake mot den tunisiske grensen. På flyplassen ved Castel Benito etterlot tyskerne seg 200 fly hvorav 30 var brukbare.

I NORGE FØR INVASJONEN

2.
UTENRIKS KRONIKK VED DR. ARNE ORDING 27/1 1943.

Møtet i Casablanca er det fjerde i rekken av konferanser mellom Roosevelt og Churchill. Disse møtene appellerer til folkefantasien, og denne gang kommer det særlige momont til at det er første gang Roosevelt forlater Amerika i krigstid. Dette vil ha den synlige virkning på det amerikanske folk at de blir klar over at i allfall presidenten anser Hitler for å være hovedfienden, og at krigen etter hans mening først må vinnas i Europa. Møtets hensikt er å tilveiebringe et intimt samarbeide om de mange problemer som opptar vestmaktene idag. I demokratiske land i krig gjennomføres det praktiske program ved samarbeide mellom de militære og politiske organisasjoner; men retningslinjene for arbeidet fastlegges likevel av de ansvarlige statsmenn. Folkenes vilje utkristalliseres så å si i de ledende personligheter, og det er derfor av stor betydning at de oppnår personlig kontakt, at de forstår hinanns og kan komme på talefot. Her spiller særlig Churchill en stor rolle. Storbritannia har den naturlige oppgave å bygge bro med sin store allierte i øst og sin store allierte i vest; ingen er som Churchill personlig særlig skikket til å løse denne oppgaven. Hans ukuelige viljekraft, hans kamphumør, hans åpenhet og rike menneskolighet gjør det mulig for ham å opparbeide det naturlige tillitsforhold mellom Roosevelt og Stalin. Like viktig er det at det består enighet mellom de to vestlige demokratier og at ledene personlig får anledning til å møtes og drøfte de praktiske problemene som foreligger.

Forholdet ved møtet i Casablanca er et ganske annet enn hva det var i Washington i fjor vår. Dengang sto Hitler foran sin annen store sommeroffensiv i Russland, mens Rommel i Afrika truet Egypt. Denne gang er det russerne som har offensiven, og forholdet i Afrika er også snudd helt om. Den røde arme truer med å ødelegge store deler av den tyske krigsmark, og hjemme i Tyskland forberedes folket på tilbaketog i Russland og en defensiv krig. Det er naturligvis enna ikke utelukket at tyskerne kan utføre offensive operasjoner av begrenset målestokk på østfronten og andre steder; men håpet om en overveldende seir og verdensherredømme er for alltid forbi. Nå gjelder det å "forsvare Europa", mens deres håp om en miltær framgang i øst eller vest for å spne jernringen om denne "festning". - Mot denne bakgrunn er Casablancamøtets beslutning om bare å anerkjenne en betingelsesløs overgivelse fra Tysklands, Italias og Japans side av meget stor betydning. Det er ikke meningen å utrydde de tre folk, men disse land skal bli satt ut av stand til å trus verdensfreden på nytt i framtiden. Roosevelt og Churchill var ledsgjet av sine stabssjefer, og de fastsatte de strategiske planer for 1943. Dette år vil bringe den avgjørende offensiv mot aksen. Spørsmålet var hvordan vestmaktene best kunne utnytte den gunstige situasjon som oppsto ved russernes seire på østfronten. Om de strategiske planer ble selvsagt intet offentlig gjort, men det som først og fremst må skje er jo å drive aksjen ut av Nordafrika.

Den 8de arme vant sin avgjørende seir ved El Alamein fra 23 september til 4 oktober ifjor. Siden da har den marsjert over 2000 km, mest gjennom ørkenland, på mindre enn 3 måneder. Det er en organisatorisk bedrift som på sett og vis er like beundringsverdig som den strategiske seieren ved El Alamein. Rommel fikk ikke anledning til å benytte seg av noen av de naturlige forsvarsstillinger i italiensk Nordafrika. Den 23 januar i år rykket engelskmennene inn i Tripolis, og dermed var der ikke sten tilbake på sten av Mussolinis afrikanske koloniske. De tysk-italienske tropper gjorde nok sitt beste for å ødelegge den gode havnen i byen; men etter de siste meldinger ser det ut til at skaden er mindre enn ventet. Om en tid vil havnen være fullt brukbar igjen. Men snart vil engelskmennene kunne benytte flyplassen i Tripolitania. Derfra er det bare 300 km til Malta, og der vil kunne etableres samarbeide mellom jagør- og bombeflyene på Malta og i Tripolitania. Videre er det viktig at aksestyrkene i byene Tunis og Bizerte nå vil bli truet både fra øst og vest; og aksens forsvarslinjer både til lands og til sjøs vil kunne angripes med større virkning enn før. - Det kan tenkes at Rommel vil prøve å sette seg til motverge ved Mareth-linjen straks innenfor den tunisiske grense, som ble bygd av franskmenne til forsvar mot Italia. Den strekker seg fra kysten og inn mot fjellene i ca. 40 km's lengde, men det er delte meninger om hvor sterkt den er. Litt lengre nord går en annen naturlig forsvarslinje fra Gabes mot en saltsjø inne i landet. Det er mulig Rommel vil stanse her. I hvert fall må en regne med at Rommel og von Arnim vil få forbindelse med hverandre. Tilsammen har de ca. 150000 mann, for størstedelen gode tropper og som dessuten rår over gode naturlige forsvarslinjer. På den annen side vil de allierte angripe fra 2 sider, den 8de arme fra øst og Andersons 1. armé og Clarks 5 amerikanske armé fra vest. De siste har overlegne styrker, men har vært hindret av dårlige kommunikasjonslinjer og dårlig vær. Været vil ikke bedres før ute i mars. Etter å ha påpekt betydningen av møtet mellom Giraud og de Gaulle og gitt en oversikt over de franske troppene i Nordafrika, resymerte Ordning de viktigste etapper av handlingene i Casablanca og sluttet med ordene: "Vi har derfor rott til å håpe at de ledende allierte stormakter er blitt enige om en folios alliert strategi".

Ted overfallet på Norge hadde Hitler ikke så lite hjelp i de tyske statsborgere som bodde i Norge. Hans maskineri, som ofte er blitt kalt "det brune nett", arbeidde ikke annenledes her enn i de fleste andre overfalte land.

I Norge levde der en del tyskere og østerriker samt en del tsjekkoslovakere av tysk ætt. Disse tyskerne var for det meste håndverkere og handelsagenter, en del var spesialarbeidere og hotellfagfolk. Kunsten var representert ved en musikere. Mange av disse hadde vært i Norge i mange år. De eldste var kommet alt før siste verdenskrig. I Norge, som i de fleste land, fantes der ikke restriksjoner for utlendinger som sökte arbeid. De fleste av disse tyskere hadde ikke noe spesielt politisk syn. Rent åndelig talt levde de enå i det gamle Tyskland som de hadde forlatt, og de var - som de fleste utenlands-tyskere - reaksjonært innstilt. De så enå keisertiden i et romantisk skjørt. Weimarrepublikken hadde aldri vært populær hos de norske utenlandstyskere. Det er ikke rart at de fleste hilste Hitler velkommen da han i 1933 kom til makten i Tyskland.

Utlandstyskerne hadde nok på sett og vis vært organisert også før 1933, men de hadde ikke noe særlig politisk tilsnitt. De tyske foreninger i utlandet var mest av selskapselig karakter. Men det tredje rike, vel vitende om hvilket politisk instrument disse foreningene kunne bli, organiserte dem i løpet av kort tid. Dette ble også gjort i Norge. Her gikk det så meget lettere, ettersom de tyske foreninger var finansiert avhengig av "Riket". Og midlene, som før 1933 alltid hadde vært knappe, kunne nå forholdsvis lett skaffes tilveie under diktaturstyret i Tyskland. De tyske foreninger i Norge ble således snart ensrettet.

Mer motstand var i begynnelsen i de norsk-tyske selskaper som var grunnlagt av nordmenn, d.v.s. norske Tysklandsvenner. Norsk-tysk-østerriksk forening i Oslo var imidlertid ledet av en fremtredende nordmann, som både var nazivennlig og nazi-aktivistisk innstilt. Norsk-tysk forening i Bergen ble innsatt til formann fruen til en tysk konsulatsekretær i strid med foreningens statutter. Siden ble også disse kulturelle institusjoner i stigende grad et redskap for den tyske nazi-propaganda, idet norske demokratiske Tysklandsvenner ble fjernet fra disse foreningene. Tyskere som kanskje tenkte og følte demokratisk i samsvar med den ånd som hersket i Norge, ble litt etter litt presset inn i partiet (ikke NS, men det tyske naziparti i Norge), noe som for disse personer ikke var en ren formalitet, men førte med seg alvorlige høytidelige, hemmelige forpliktelser. For det første gjaldt det kravet om "absolutt lydighet" mot der Führer og Tyskland, selv i tilfelle hvor man kom i strid med de gjeldende norske lover. Det press som det tyske nazipartiet satte på sine medlemmer, ble etterhvert såpass sterkt at de tilslutt nærmest måtte betraktes som lydige slaver. Et av de mest drastiske midler var truslen om ikke å forlenge passets gyldighet for "ulydige borgere".

De fleste tyskere likte seg godt i Norge, hvor de økonomisk sett hadde det langt bedre enn sine landsmenn i Tyskland. Og hvor mye de enn skråt av hvor storartet det var i Hitlers Tyskland, så likte de ikke tanken på å måtte reise fra Norge, tilbake til das Vaterland.

De norske myndigheter forlangte gyldig pass av disse tyskere for å gi dem oppholdstilatelse i Norge, og den tysker som ikke fikk sitt pass forlenget eller fornyet gjennom tysk konsulat, risikerte derfor å bli deportert tilbake til Tyskland. Det var ikke noe merkelig i at disse mennesker, hvis de da ikke allerede var blitt nazister, fryktet konsulatet og i enda høyere grad nazipartiet, som her holdt sine møter uhindret på norsk jord og kontrollerte både konsulatene og foreningene som et slags Gestapo. I foreningslokalene opptrådte talerne ofte i brun uniform, og kontrollen gikk så langt at den lokale gauleiter i Bergen foranstaltet en "utrensningsaksjon" i det tyske konsulatet, slik at både konsulen og to konsulatfunksjoner (en var norskfødt og derfor naturligvis særdeles farlig) ble sendt til andre land og erstattet med nazister. Partiet kaltes her åpent på trykte kort, som også ble sendt til nordmenn, "Stützpunkt Bergen der nationalsozialistischen Bewegung".

Nomen est omen.

Gauleiteren i Oslo, den berømte Günther Kern, - som i Norge tjente ca. 30.000 kroner året på sin tyske språkskole - holdt ofte foredrag i tyske byer om Norge og skjelte ved slike anledninger statsminister Nygaardsvold og den norske regjering ut for "jødetreller". Da en norsk dame, som hørte Kerns foredrag i Eisenach opprørt reiste seg, svarte Kern: "Ja, jeg ser på Norge med nazistiske øyne".

Kern ble tilslutt fjernet fra Norsk Tidsskrifts tyskundervisning. Men det lyktes ham likevel å komme seg inn i viktige stillinger i norske institusjoner. Vi vet i dag hvorfor denne opplagte spion hadde fått oppholdstillatelse i Norge før invasjonen kom.

Opprinnelig hadde disse tyske organisasjonene i Norge begrenset sin virksomhet til propaganda. Men det tidspunkt da den ble utvidet også til spionasje, kom allerede før storkrigen begynte i september 1939. Med henblikk på denne farlige oppgaven hadde riktig nok det tredje rike sendt oppover sine eksperter å revis i forveien. Men da tyskerne blant sine øgne landsmenn i Norge opprettet en "arbeidstjeneste" (hva skulle den normalt ha å gjøre på norsk jord?) kunne enhver som kjente nazismen, ikke lenger være i tvil om at hver en-

ste organisert utenlands-tysker i Norge ble gjort til et ledd i den tyske spionasje og i krigsforberedelsen. De fikk før eksempel - akkurat som i andre land, som Holland, Belgia og Frankrike - hemmelige sirkulærer og formularer til utfylling, der de måtte berette om norske veier, depoter, befestede steder, garasjer, landingsplasser etc., som de visste om. Det så ofte tilsynelatende harmløst ut og den enkelte tysker kunne vel således ikke gi så mange opplysninger, men han var likevel et ledd i en stor kjede, og den hjelp han ydet, ble som helhet betraktet et stor betydning for overfallspanene som ble utarbeidet i Berlin.

Alle disse små og store spionene i Norge måtte fordeles av demokratiet med sin meningsfrihet. Allslags propaganda, selv om den var aldri så lunsk, var tillatt, og grensen mellom propaganda og spionasjekvicksomhet innenfor den tyske koloni i Norge var så raffinert trukket at det ikke fantes noen lovlig måte man kunne gripe inn på. Dertil påsto de fleste nordmenn at den tyske propaganda var så barnslig at den ikke var verd de norske myndigheters oppmerksomhet. - De tyskere som var blitt norske statsborgere, var også utsatt for et veldig press. Enkelte av dem hadde fremdeles sine største handelsinteresser i Tyskland, og denne vrig gjorde åpne eller skjulte trusler her meget. Mange av disse "norsktysske" var imidlertid alt i forveien blitt hemmelige (tildels også helt åpne) nazister, slik at de hadde sikret seg på begge måter. En tør også anta at skynden om norsk statsborgerskap fra tyskere med denne innstilling ble begunstiget av det norske sentralpasskontors nazi-vennlige sjef, Konstad, som praktisk talt hadde det avgjørende ord ved nyutraisteringen. Senere er han jo også gått inn i det nye nazistiske høyesterett. Det var også Konstad som i slutten av 1938, etter at Østerrike var falt, ubønnhørlig tvang alle østerrikere i Norge, hvis de da ikke var politiske flykninger fra tidligere, til pent og pyntelig å gå til det tyske konsulat for ydmykt å söke om tyske pass. Ved denne hjelpen fra hr. Konstads side fikk så den tyske spionasje- og propagandaorganisasjon nye rekrutter.

(Hermann Rössler i "Norsk Tidend")

MOSQUITOFLYET. Det britiske luftfartsministerium har gitt nærmere opplysninger om det nye Mosquito-flyet, hvis utmerkede egenskaper ble klarlagt da det første gang kom til anvendelse over Oslo i høst. Flyet lages av den Havilland Air Craft Company, som ikke har bygd militærfly siden forrige krig, men som er kjent for sine sivilfly. Med Mosquitoflyet har de Havilland laget et av de fineste fly som overhode er bygd. De to Rolls-Royce-motorer gir det en fart som bringer det opp på toppen i jagerklassen, og det er lett å manøvrere. Det har lenge vært sterkt behov for en dagbomber med jagerfart, og Mosquitoen er nettopp dette flyet. Offisielt beskrives Mosquitoen som en oppklaringsbomber, og den har vært meget brukt til dagoppklaring over Tyskland og okkupert territorium. Som bomber kan den ta en nyttig bombelast over lange avstander. Meget bemerkelsesverdig ved konstruksjonen er at flyet er bygd helt av tre; det er det første militærfly som under denne krig bygges helt av tre. Konstruksjonen er meget enkelt, og det er derfor mulig å fordele arbeidet på en rekke trevarefirmater. Det har vist seg at trefly er mere motstandsdyktig enn metallfly; en kule vil nemlig rive opp stykker av metallet, mens den bare lager et lite hull tvers igjennom treet.

O.V. 267/43
LONDON - R A D I O

a. 3459

Torsdag 28 januar 1943 kl. 18.30.

F. 14.

Flyangrep. Store styrker av britiske Lancaster og Halifax bombefly angrep inatt Düsseldorf og andre industrielle mål i Tyskland. Flere tusen tonn sprong- og brannbomber ble kastet ned i løpet av 20 minutter. Et tett skydekke gjorde siktbarheten dårlig, så det var vanskelig å beregne resultatet. Ikke desto mindre så man gjenskinnet av voldsomme branner.

6 britiske bombefly savnes. Dette angrep følger igår mot tyske havner, idet Wilhelmshafen ble angrepet av amerikanske flyvende festninger og Kjøbenhavn av engelske Mosquitos. Det er første gang den amerikanske hær flyvåpenet foretar tokt mot Tyskland. 3 flyvende festninger gikk tapt. En rekke tyske jagere som gikk opp for å møte de amerikanske maskiner, ble skutt ned. - Det var Burmeister & Weins skipsverfter som var de britiske Mosquitos mål i Kjøbenhavn. Her fabrikeres dieselmotorer til de tyske ubåter. Dette er det første angrep mot Kjøbenhavn distrikt; Flyene angrep fra så lav høyde at de måtte stige rett opp etter å ha sluppet sin bombelast for ikke å kollidere med noen av Kjøbenhavns høye kirkespir. Et Mosquito-fly gikk tapt.

Russland. Dagens russiske kommuniko melder om ny framgang på Voronesj-fronten. Byen Goscepnoie (?) er inntatt, og fremrykningen fortsetter vestover. På jernbanen mellom Kurk og Kharakov er ytterligere to steder inntatt av russerne. 5000 omringende offiserer og menige overgav seg etter kort kamp i dette området. - Det meldes også om framgang på Kaukasus-fronten. Russerne har satt igang nye angrep mot Maikop fra Tuapse, og et stort antall steder er inntatt. Tyskerne blir uavbrutt trengt lengre og lengre tilbake fra Nord, syd og øst mot Kropotkin og Tikhoretsk. Fienden led omfattende tap. Lenger nord forkortes stadig buen som omgir Rostov. - Det er foretatt nye fremstøt på Leningrad- og Volkov-fronten. Restene av tyskerne ved Stalingrad blir hurtig tilintetgjort. På det siste døgn er det tatt 1350 nye fanger. Flere og flere offiserer og soldater overgir seg stadig. En del tyske generaler er flyktet fra sine avdelinger og er unnsluppet med fly. Et antall høyere offiserer er tatt tilfange, deriblant en general, 2 oberster, og 4 oberstløytnanter. Den tyskkontrollerte Budapest-kringkaster uttalte igår om kampene ved Stalingrad: "Tyskerne har nå skutt bort sin siste ammunisjon, og kampene er dermed gått inn i sin sluttphase." - Det er nå knapt 8000 tyskere igjen av den 6. arme.

Skott tysk krigsinnsats! Den tyske arbeidsleder Sauchel uttalte at samtlige tyske menn og kvinner nå er beordret til arbeide for forsvar av "der Führer". Innkallelsen gjelder alle menn mellom 16 og 55 og alle kvinner mellom 17 og 45. - Den tyske radiokronikør Joachim Schieferbächer forbereder det tyske folk på en mørk krigsføring, og på innføringen av beleiringstilstand i hele landet. Det tyske hovedkvarters meldinger fra Russland taler sitt alvorlige språk. Ingen kan overse betydningen av det som er skjedd ved Stalingrad. Men vi er ikke bare på vakt mot Sovjetunionen, vi forstår også hva som hender i Storbritannia og Statene. Det er total krigførelse det tyske folk må forberede seg på, og det tyske folk må nå vente å få seg pålagt hardere lover. I 1689 ble det utfordiget en lov i Tyskland som gikk ut på at enhver som tar sin flukt etter kamp, uten videre kan bli drept av enhver som har sett flukten. Disse gamle bestemmelser vil gjelde fremdeles. Krigen har nemlig ikke forandret seg på annen måte enn at den nå angår hele folket. Alle krefter i Tyskland må settes inn på den totale krig. Den er blitt en realitet for det tyske folk. - Schieferbächer omtalte også næringsmiddelsituasjonen i Tyskland, som han skildret som meget vanskelig, og han kunde forberede det tyske folk på at livet i Tyskland ville bli enda vanskeligere.

Øverstkommanderende for de polske væpnede styrker, statsminister Sikorski, uttalte på en pressekonferanse i London idag at det ser ut til at tyskerne holder på å forberede en forsvarslinje lengre vest. - Allerede for 2 måneder siden var det klart for de allierte at Hitler ville gå over til en strategisk defensiv.

Nordafrika. Ifølge dagens Kairo-kommunikato hadde den 8. britiske arme føling med Rommels bataljoner ved Sabrata, 64 km vest for Tripolis. Tyskerne og italienerne gjør store anstrengelser for å sette i stand Mareth-linjen, som ligger omtrent 10 km vestenfor gronson til Tunis. Allierte fly har rettet virkningsfulle angrep mot Rommels retirerende styrker. Dagens kommuniko melder ellers at den britiske luftvirksemhet var minimal igår, men det er rettet virkningsfulle angrep mot mål i Syd-Italia. Et britisk fly savnes. - Fra det allierte hovedkvarter i Nordafrika meldes om framgang for de franske styrker i Tunis. De har ronsset opp i terronget fra 5 til 10 km framover, og har inntatt flere stillinger som italienerne holdt tidligere. - To italienske skip ble angrepet mellom Tunis og Sicilia. Bomber ble kastet, og et av skipene satt i brann. Dessuten er Bizerte og mål på Sicilia angrepet natt til igår. - Den 8. armes krigskorrespondenter forteller at arméens informasjonsoffiserer nå er begynt å utgi en avis i Tripolis, "Tripolis Times". Avisen er på ett ark, med engelsk tekst på den ene siden, og tilsvarende italiensk på den andre siden. Avisen blir trykket i det som er igjen av trykkeriet til den tidligere fascistiske avis i Tripolis. Italienerne får nå nøyaktige nyheter, og ikke-bare propagandastoff som tidligere.

O. O. 31/1/43

a 3460

41

L 15

Arg. 31/1-43

3 arg.

6644

L O N D O N - R A D I O

Nr. 15.

Søndag 31 januar 1943 kl. 18.30.

Russland. Russerne melder om ny framrykking vest for Voronesj, der omringede tyske styrker overgir seg. I dette område har russerne erobret byene Kastornaja og Dolgroe, og dessuten 8 tettbyggde steder til i retning av Kursk. Restene av de tyske divisjoner ved Voronesj blir nå utslettet. Alle forsøk på å bryte ut av innringingen blir slått tilbake. Under kamper vest for Voronesj er 12 lokomotiver, 8 tog lastet med rustfritt materiell og 500 lastbiler blitt ødelagt. Avisen "Den røde stjerne" skriver i går: "Voronesjprovinson er nå befriet. De isolerte grupper tyske soldater som ennå finnes der blir tilintetgjort og overgir seg hurtigere enn noensinne før." - 700 fanger til er tatt under oppryddingen i området nord for Stalingrad. Det er nå ikke mer enn ca. 5000 mann tilbake av den 6. tyske armé som opprinnelig besto av vel 200.000. - Det meldes om ny russisk fremgang i Kaukasus etter gårdsdagens inntagelse av Tikhoretsk og Maikop. Tyskerne or videre drevet ut fra ennå et stort tettbebygd strøk i Nordkaukasus, hvor tyskerne hadde 400 falne og mistet store mengder krigsmateriell. Etter erobringen av Maikop som ligger i oljefeltet trues nå Krasnodar på jernbanen mellom Stalingrad og Svartehavet. Tikhoretsk er et viktig jernbaneknuspunkt som forbinder jernbanen Stalingrad-Svartehavet med Baku-Rostovbanen. - Hitler har forfrømet generaloberst Paulus, øverstkommanderende over de gjenværende tyskere foran Stalingrad til feltmarsjall. Berlinerkringkastingen innrømmer at tyskerne er under uoppkørlig bombardement og at soldatene yter sin siste motstand under ledelse av Paulus. Overgivelser blir stadig hyppigere. En krigskorrespondent har skildret overgivelsen av 376de infanteridivisjon under general von Daniel. Generalen var i paradouniform og takket russerne for deres ridderlige oppreden. "Jeg overgir meg fordi jeg anser videre blodsutgjeter til ingen nytte." Stalingrad er overfylt av tyske soldater som marsjerer bak hvite flagg, utsultede og i fullete uniformer.

Nordafrika. Dagens kommunike fra Kairo melder vesentlig om alliert flyvirksomhet. Store styrker allierte bombefly har angrepet Messina. Det meldes om treffere på skip i havnen og på endostasjonen for forgen til Italia. Fiendtlig sambandslinjer i den sydvøstlige del av Italia og flyplasser på Sicilia er angrepet. Et fiendtlig handelsskip er torpedert utenfor Italias sydkyst. Det italienske kommunike innrømmer at det ble gjort stor skade på Messina. En fiendtlig konvoi er angrepet mellom Sicilia og Tunisia, to skip ble satt i brann og et eksploderte. 2 allierte fly savnes etter disse angrepene. I går ble 8 tyske fly skutt ned mot 4 allierte. Senere ble 5 tyske bombefly ødelagt. Ved angrep på byen Tunis ble 50 bombefly ødelagt på bakken. Også Biserte ble angrepet. Igår meldtes at fremskudte tropper av den britiske 8de armé var rykket inn i Tunisia. Idag meldes om patruljevirksomhet til lands. Franske styrker har erobret en stilling i fjellene vest for Kairouan. - De britiske myndigheter har offentliggjort en del enkelttheter om hvordan bl. a. forsyningsproblemene ble løst for å sette den 8de armé til å rykke fram. Et av de viktigste problemer er å skaffe vann til troppene. Vannet tas fra Nilen og fører i rørledninger til Tobruk. Ledningen har en kapasitet av 2500 tonn om dagen. 1500 tonn pr. dag blir brakt til Bonghazi og bringes videre på tanks og metalbokholder.

Mussolini har gitt sin stabsjef general Caballero avskjed. Det heter at generalen er gått av etter eget ønske. General Caballero er erstattet av Antonio Ambrosio. Caballero fulgte etter Baldoglio som måtte gå i desember 1940 etter det italienske nederlag i Hellas og Albania. Caballero har hovedansvaret for de italienske operasjoner de siste to årene. Avskjedigelsen er et slående vidnesbyrd om den forbirring som hersker i den italienske overkommande.

Flyangrep. Svere britiske bombefly angrep i natt Hamburg og mål i Vesttyskland. Det oppsto store branner etter angrepet på Hamburg. 5 fly savnes. Angrepet ble foretatt bare få timer etter tødt andre angrepet på Berlin i dagslys i går. Også Emdon ble bombet ved dagangrep. Det var ingen tyske fly over Storbritannia i natt. - De danske arbeider i Atlasverkene gikk til streik onsdag. De forlanger bedre beskyttelsesrom. - Luftangrep mot fiendtlige mål i dagslys blir en stadig viktigere del av de alliertes krigsforsøk. Mange slags fly er i bruk, fra Hurricaneflyene som tar 2 tonn bombolast til Lancasterflyene som tar 8 tonn bomber.

Tyskland. I går meldtes at admiral Rüder er trådt tilbake, også etter eget ønske, som det er skikk og bruk å si ved slike høye. Rüder har fått en ny stilling som "rådgiver". Den nye øverstbefalende for den tyske flåten er Doernitz, tidligere sjef for ubåtflåten. Det er første gang at Hitler har foretatt en større forandring i flåtens kommando. Den nye flåtesjef har sendt ut en dagsorden hvor han sier at han skal fortsette som lederen av ubåtkrigene, og at flåten skal bøs i samme ånd. Han utnevnelse kommer etter at Hitler nylig sa at han var avhengig av ubåtene for å vinne krigens.

Nazijubileet. De britiske og amerikanske avisene kommenterte i går Hitlers tiårsjubileum. "Det hørskot en nedtrykt stemning i de flagløse gater i Berlin. Det virkningsfulleste innslag var Mosquitoflyenes tokter." Goebbels leste Hitler's tale under førerens fravær for å lede defensiven på østfronten.

ADOLF HITLER. Av Jac. Worm Müller.

Lørdag var det ti år siden Hitler overtok makten i Tyskland. Om kvelden den 30. januar 1933 sto han, den ukjente soldat, i riksdagen og mottok stormtroppenes hyllest, og fakkelen som varsket verdensbranden var tendt. Det var det 20de århundres st. veitsdans som begynte, eller som Hitler selv kalte det, det tusenårige rike. Det er gjentagelsen av borsorkenes hedonske oppgjør med kristendommen, Tor med hammeren knuste de gotiske katedraler. Heine, som opplevde revolusjonen i Frankrike, spådes at i et en gang ville bli utspilt et drama i Tyskland, som ville få selv den franske revolusjon til å bli bare et leketøyspill. Det var ikke bare Hitler som var årsaken til den tyske revolusjon, han var også et uttrykk for dypere krefter i det tyske folk. Skuffede og reaksjonære offiserer og industrielle gribber gjorde felles sak med ham, og skjøv ham fram. Men det som er det mest tragiske og beskjommende ved det hele, er at folk som tidligere hadde hyllet Wilsons prinsipper, nå lot seg lure av Barrabas. Det er det gamle eventyr om Rødhette og ulven som ble til kjøtt og blod. Men det er også eventyret om splinten av trollspeilet. For Hitler har ikke lagt skjul på sine planer. I "Mein Kampf" skriver han like ut at hans mål er å gjøre Tyskland til verdens sterkeste makt, og han taler kynisk om at for en mann med hans "misjon" er det ikke nødvendig med ordholdenhets. Til tross for at Hitlers tidligere medarbeiter Rauschnigg blottla alle hans avskyelige planer og fortalte om hans djevelske oppfinnelse av det han kalte en "fordøyelsespause" mellom hver jafns han tok, lot folk seg likevel føre bak lydet når han fremstilte seg selv som kalturens redningsmann, mens han i virkeligheten var den store ødelegger.

Denne moralisøse person, som gang på gang hadde brutt sitt ord, ble Tysklands fører. Han fikk til å bøgynne med ikke flertall i sin egen regjering. Tross riksbrandsbranden fikk han ikke en gang støtte ved valgene. Diktatorisk makt fikk han ved å narre Hindenburg og leve å være tro mot konstitusjonen. Han erklaerte at han anså den protestantiske og katolske kirke for å være vesentlige faktorer i det tyske folks liv. Så kastet han maskon, de nasjonale representanter ble sjaltet ut av regjeringen og nasjonal-sosialismen ble det eneste tillatte parti. Så kom angrepet på kristendommen, jøddommen, og junglens lov hersket.

På samme måte gikk han fram mot de andre nasjonene. Han brukte nøyaktig den samme taktikk overfor stormaktene. Han talte først om å gjenreise tilliten mellom nasjonene. Den nåværende tyske generasjon hadde lidt så meget under tidligere galskaper at den ikke ville tenke på å arbeide på samme måte. Tyskland ville oppfylle blindt og loyalt alt hva det hadde undertegnet i Versaillestraktaten. Alt hva Hitler ville var fred og fordragelighet. Da det i 1934 ikke lyktes ham å ta Østerrike ved å myrde Dollfuss, uttalte han sin avsky for mordet. Han brøt Versaillestraktaten i 1935 ved å innføre den alminnelige verneplikt, men kloroformerte verden med en fredstale. "Vi har ikke ønsker om territoriale utvidelser. Vi søker fred, fordi vi elsker den, og vi kan ikke unnvære den", sa han - og begynte sin gigantiske opprustning. I januar 1937 satte han Locarnopakten ut av kraft da han marsjerte inn i Rhinland, og like etterpå erklaerer han igjen at han ikke vil erobre andres land, vi vil respektere alle avtaler osv. Så følger begivenhetene slag i slag. Han utsatte angrepet på Østerrike til 1938. Så kom Anschluss. Så igjen en liten fordøyelsespause. For å berolige Tsjekkoslovakia sa han at han ikke hadde noe krav mot det. De forstår at her er to folk som kan løve side om side uten at de bohører å ødelegge hverandre. Så kom Sudetavstælsen. Men nå er han blitt mere glupsk, for han ser det går så fint, så denne gangen er fordøyelsespausen kortere. Med Böhmons festning, Skodavirkene, i sin hånd, og de dårlig rustede vestmakter, blir det arme Tsjekkoslovakia et lett bytte. "Jeg vil ikke ha noen tsjekker", sier han til Chamberlain i Borchtesgaden. Og heretter har jeg ingen territoriale krav i Europa. Samtidig med at han hadde begynt å undergravo holen og hadde voldtatt Tsjekkoslovakia, holder han en tale om at vi må pasifisere verden. Hvor på han rykker inn i Polen. "Vi kommer som venner" er hans hilsen til Norge og Danmark. Så følger Frankrikos sammenbrudd. Men nå gjør Hitler sin avgjørende feil; han forstår ikke den voksende kraft i England og Amerika, og Stalin narrer ham ut i ødemarker.

Dormed er trolldommen brutt. Nå er hans planer slått feil. Han feilberegnet de undertrukne folks latente kraft. Fordi han var solv uten moral og ånd, forsto han ikke at ånd kan seire over materien. Han mørker millionenes flammande hat, og den tilintetgjorte kloroformere det tyske folk, men må piske det fram ved å skremme med bolsjevisme og tilintetgjørelse.

Makt gjennom frykt er nå Hitlers siste ord.

NORSK TYSK ØSTERRIKSKE FORENING - NORSK TYSK SELSKAP

Vi har mottatt: I Hermann Rösslers artikkel om "Hitlers bruno nett i Norge", citert i nyhetene 27/1 43 stod det om de norsk-tyske selskapene som ble et "redskap for den tyske nazivirropaganda". I denne forbinnelse nevnes "Norsk Tysk Østerriksk Forening" som "ledet av en fremtredende nordmann, som både var nazivennlig og naziaktivistisk innstilt". Det har her åpenbart foregått en erindringsforskyvning hos forfatteren, som selv i sin tid holdt foredrag i N.T.Ø. Rössler tenker på den forening: Norsk Tysk Selskap, som ble stiftet av prof. Klaus Hansen, nottopp fordi N.T.Ø. ikke ville gå positivt inn for nazismen. Klaus Hansen skulde ved generalforsamling i N.T.Ø. vært ekskludert, da krigen kom høsten 1939. Da innstilte imidlertid N.T.Ø. automatisk sin virksomhet, i motsetning til N.T.S. N.T.Ø. hadde ingen senere NS i sitt styre, og mottok ingen økonomisk støtte fra tysk held.

KART OVER TUNIS

